II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 6 päivänä lokakuuta 2006,

yhteisön koheesiopolitiikan strategisista suuntaviivoista

(2006/702/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon 11 päivänä heinäkuuta 2006 Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 ([1]) ja erityisesti sen 25 artiklan ensimmäisen kohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Perustamissopimuksen 158 artiklan nojalla yhteisö pyrkii taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi vähentämään alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden tai saarien jälkeenjääneisyyttä, maaseutu mukaan luettuna.

(2) Asetuksen (EY) N:o 1083/2006 25 artiklan mukaisesti on annettava taloudellista, sosiaalista ja alueellista koheesiota koskevat suuntaviivat, joilla määritetään suuntaa-antavat puitteet Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston ja koheesiorahaston (jäljempänä 'rahastot') toiminnalle ottaen huomioon muut asiaan vaikuttavat yhteisön politiikat ja joiden tavoitteena on yhteisön sopusointuinen, tasapainoinen ja kestävä kehittäminen.

(3) Yhteisön alueiden väliset erot ovat laajentumisen myötä kasvaneet merkittävästi, vaikka joillakin uusien jäsenvaltioiden köyhimmillä alueilla talouskasvu on nopeinta. Laajentuminen tarjoaakin ennen näkemättömät mahdollisuudet koko yhteisön kasvun ja kilpailukyvyn parantamiseen, minkä pitäisi kuvastua näissä strategisissa suuntaviivoissa.

(4) Kevään 2005 Eurooppa-neuvosto vahvisti, että yhteisön on otettava aiempaa tehokkaammin käyttöön kaikki asianmukaiset jäsenvaltioiden ja yhteisön keinot, koheesiopolitiikka mukaan lukien, kun se pyrkii uudistetun Lissabonin toimintaohjelman tavoitteisiin; uudistettu toimintaohjelma koostuu yhdennetyistä suuntaviivoista, neuvoston hyväksymät talouspolitiikan laajat suuntaviivat ja työllisyyden suuntaviivat mukaan luettuina.

(5) Perustamissopimuksessa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja erityisesti todellisen taloudellisen lähentymisen edistämiseksi koheesiopolitiikan rajallisilla määrärahoilla tuettavat toimet olisi keskitettävä kestävän kasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden edistämiseen, ottaen huomioon uudistettu Lissabonin toimintaohjelma.

([1]) EUVL L 210, 31.7.2006, s. 25.

(6) Näiden strategisten suuntaviivojen tarkoituksena onkin näin ollen tukea koheesiopolitiikan strategisen sisällön lisäämistä, jotta voidaan lujittaa synergiaa uudistetun Lissabonin toimintaohjelman kanssa ja edistää toimintaohjelman tavoitteiden toteutumista.

(7) Kevään 2005 Eurooppa-neuvosto totesi myös, että paikallisella tasolla on sitouduttava entistä paremmin uudistetun Lissabonin toimintaohjelman tavoitteisiin ja että alueelliset ja paikalliset toimijat sekä työmarkkinaosapuolet on otettava mukaan, erityisesti aloilla, joilla läheisyys ratkaisee, kuten innovoinnissa sekä tietoon perustuvassa taloudessa, uudessa tieto- ja viestintätekniikassa, työllisyydessä, inhimillisessä pääomassa, yrittäjyydessä, pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) tukemisessa ja riskipääoman saatavuudessa. Näissä strategisissa suuntaviivoissa tunnustetaan tällaisen osallistumisen merkitys.

(8) Strategisissa suuntaviivoissa olisi myös tunnustettava, että onnistunut koheesiopolitiikka edellyttää vakaata makrotaloutta ja rakenneuudistuksia kansallisella tasolla sekä muita sijoitusten kannalta suotuisia edellytyksiä, kuten sisämarkkinoiden tehokasta toteuttamista, hallintouudistuksia, hyvää hallintotapaa, yrittäjyyttä suosivaa toimintaympäristöä ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta.

(9) Jäsenvaltiot ovat laatineet kansallisia uudistusohjelmia, joilla pyritään parantamaan kasvun ja työllisyyden edellytyksiä samalla ottaen huomioon yhdennetyt suuntaviivat. Näissä strategisissa suuntaviivoissa olisi kaikkien jäsenvaltioiden ja alueiden osalta asetettava etusijalle ne investointialat, jotka tukevat kansallisten uudistusohjelmien toteutumista, kun otetaan huomioon kansalliset ja alueelliset tarpeet ja tilanteet: investoinnit innovointiin ja tietoon perustuvaan talouteen, uuteen tieto- ja viestintätekniikkaan, työllisyyteen, inhimilliseen pääomaan, yrittäjyyteen, pk-yritysten tukemiseen ja riskipääoman saatavuuteen.

(10) Strategisissa suuntaviivoissa olisi otettava huomioon koheesiopolitiikan merkitys muiden uudistetun Lissabonin toimintaohjelman kanssa yhdenmukaisten yhteisön politiikkojen toteuttamisessa.

(11) Niissä jäsenvaltioissa ja niillä alueilla, joita voidaan tukea lähentymistavoitteessa, tavoitteena olisi pidettävä kasvupotentiaalin edistämistä hyvän kasvuvauhdin saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi, mihin sisältyy myös perusinfrastruktuuriverkkojen puutteiden korjaaminen sekä institutionaalisten ja hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen.

(12) Koheesiopolitiikan alueellinen ulottuvuus on tärkeä, ja kaikilla Euroopan alueilla pitäisi olla mahdollisuus edistää kasvua ja työllisyyttä. Strategisissa suuntaviivoissa olisi sen vuoksi otettava huomioon sekä kaupunki- että maaseutualueiden investointitarpeet ja niiden erilaiset tehtävät aluekehityksessä, jotta voidaan edistää tasapainoista kehitystä, kestäviä yhteisöjä ja sosiaalista osallisuutta.

(13) Euroopan alueellisen yhteistyön tavoite on merkittävällä sijalla, kun varmistetaan unionin alueen tasapainoista ja kestävää kehitystä. Strategisilla suuntaviivoilla olisi edistettävä Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen toteutumista, mikä edellyttää asianomaisten alueiden yhteisiä kehittämisstrategioita kansallisella, alueellisella ja paikallistasolla sekä verkottumista, jotta voidaan erityisesti varmistaa ideoiden välittyminen kansallisten ja alueellisten koheesio-ohjelmien valtavirtaan.

(14) Jotta kestävää kehitystä voidaan edistää, strategisissa suuntaviivoissa pitäisi kuvastua tarve ottaa ympäristön suojelu ja kohentaminen huomioon kansallisia strategioita valmisteltaessa.

(15) Naisten ja miesten tasa-arvo sekä sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai uskomukseen, vammaan, ikään tai sukupuoliseen suuntautuneisuuteen perustuvan syrjinnän torjuminen ovat koheesiopolitiikan perusperiaatteita, ja ne olisi otettava osaksi kaikkien tasojen strategista toimintatapaa koheesiokysymyksissä.

(16) Hyvä hallinto on kaikilla tasoilla oleellisen tärkeää, jotta koheesiopolitiikan täytäntöönpanossa onnistuttaisiin. Strategisissa suuntaviivoissa olisi otettava huomioon laaja-alaisen kumppanuuden merkitys kehitysstrategioiden muotoilussa ja täytäntöönpanossa, sillä se on tarpeen, jotta voidaan varmistaa, että monitahoisia strategioita voidaan hallita onnistuneesti; suuntaviivoissa olisi myös otettava huomioon laadun ja tehokkuuden tarve julkisella sektorilla.

(17) Nämä strategiset suuntaviivat muodostavat yhteiset suuntaa-antavat puitteet, joita jäsenvaltioita ja alueita kehotetaan hyödyntämään kansallisia ja alueellisia ohjelmia kehittäessään, erityisesti jotta voidaan arvioida ohjelmien vaikutusta yhteisön tavoitteiden saavuttamiseen koheesion, kasvun ja työllisyyden osalta. Kunkin jäsenvaltion olisi laadittava kansallinen strateginen viitekehyksensä ja niihin perustuvat toimenpideohjelmansa nämä strategiset suuntaviivat huomioon ottaen,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Vahvistetaan taloudellista, sosiaalista ja alueellista koheesiota koskevat yhteisön strategiset suuntaviivat (jäljempänä 'strategiset suuntaviivat') liitteessä esitetyn mukaisesti; suuntaviivat toimivat suuntaa-antavina puitteina jäsenvaltioiden valmistellessa kansallisia strategisia viitekehyksiään ja toimenpideohjelmiaan kaudelle 2007–2013.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 6 päivänä lokakuuta 2006.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

K. RAJAMÄKI

LIITE

Taloudellista, sosiaalista ja alueellista koheesiota koskevat yhteisön strategiset suuntaviivat 2007–2013

1. JOHDANTO: KOHEESIOPOLITIIKAN SUUNTAVIIVAT VUOSIKSI 2007–2013

Uudistetun Lissabonin strategian kasvua ja työllisyyttä koskevien yhdennettyjen suuntaviivojen mukaisesti koheesiopolitiikan kautta tuettavissa ohjelmissa olisi kohdennettava voimavaroja kolmeen ensisijaiseen tavoitteeseen ([1]):

— tehdään jäsenvaltioista, alueista ja kaupungeista entistä houkuttelevampia parantamalla saavutettavuutta, varmistamalla palvelujen riittävä laatu ja määrä sekä suojelemalla ympäristöä,

— edistetään innovointia, yrittäjyyttä ja tietoon perustuvan talouden kasvua tutkimus- ja innovointivalmiuksien, kuten uusien tieto- ja viestintätekniikoiden, avulla, ja

— luodaan uusia ja parempia työpaikkoja houkuttelemalla yhä useampia ihmisiä työelämään tai yrittäjyyteen, parantamalla työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä sekä lisäämällä inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja.

Kun Lissabonin uudistettu toimintaohjelma otetaan mukaan uusiin ohjelmiin, on kiinnitettävä huomiota seuraaviin periaatteisiin:

Uudistetun Lissabonin strategian mukaisesti koheesiopolitiikassa olisi ensinnäkin keskityttävä yhä enemmän osaamiseen, tutkimukseen ja innovointiin sekä inhimilliseen pääomaan. Näihin toiminta-aloihin annettavaa kokonaisrahoitusta olisi siten lisättävä tuntuvasti, kuten uusissa korvamerkintää koskevissa säännöksissä edellytetään ([2]). Jäsenvaltioita ja alueita olisi myös kannustettava parhailla käytännöillä, jos tästä on saatu kasvun ja työllisyyden kannalta näkyvän myönteisiä tuloksia.

Toiseksi jäsenvaltioiden ja alueiden olisi edistettävä kestävän kehityksen tavoitetta ja tehostettava taloudellisen, yhteiskunnallisen ja ympäristöulottuvuuden synergiaa. Kasvua ja työllisyyttä edistävässä uudistetussa Lissabonin strategiassa sekä kansallisissa uudistusohjelmissa korostetaan ympäristön merkitystä kasvun, kilpailukyvyn ja työllisyyden kannalta. Ympäristönsuojelu on otettava huomioon ohjelmien ja hankkeiden valmistelussa, jotta kestävää kehitystä voidaan edistää.

Kolmannen periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden ja alueiden olisi edistettävä naisten ja miesten tasa-arvon tavoitetta kaikissa ohjelmien ja hankkeiden valmistelun ja toteutuksen vaiheissa. Voidaan sekä toteuttaa erityistoimia tasa-arvon edistämiseksi että arvioida perusteellisesti muiden hankkeiden ja rahastojen hallinnoinnin odotettavissa olevat vaikutukset naisiin ja miehiin.

Neljänneksi jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimet, jotta estetään kaikki sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai uskomukseen, vammaan, ikään tai sukupuoliseen suuntautuneisuuteen perustuva syrjintä rahastojen eri täytäntöönpanovaiheiden aikana. Saavutettavuuden parantaminen vammaisten osalta on yksi perusteista, joita on noudatettava määritettäessä rahastoista yhteisrahoitettavia toimintoja ja joka on otettava huomioon eri täytäntöönpanovaiheissa.

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan kunkin yleisen tavoitteen pääpiirteitä ja annetaan otsakekohtaisia erityisiä suuntaviivoja. Kaikki yksityiskohtaiset suuntaviivat eivät koske kaikkia alueita. Sopivin välineiden yhdistelmä saadaan viime kädessä selville arvioimalla kunkin jäsenvaltion ja alueen vahvuuksia ja heikkouksia sekä kansallisia ja alueellisia erityisolosuhteita. Suuntaviivat muodostavat pikemminkin yhteiset puitteet, joita jäsenvaltioita ja alueita kehotetaan hyödyntämään kansallisia, alueellisia ja paikallisia ohjelmia kehittäessään, erityisesti jotta voidaan arvioida ohjelmien vaikutusta yhteisön tavoitteiden saavuttamiseen koheesion, kasvun ja työllisyyden osalta.

([1]) Tiedonanto kevään Eurooppa-neuvostolle, "Kasvua ja työtä Euroopan tulevaisuuden hyväksi – Uusi alku Lissabonin strategialle", KOM(2005) 24, 2.2.2005.

([2]) Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR), Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta 11 päivänä heinäkuuta 2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 9 artikla (EUVL L 210, 31.7.2006, s. 25).

1.1 **Suuntaviiva: Tehdään Euroopasta ja sen alueista entistä houkuttelevampi paikka sijoittajille ja työntekijöille**

Yhtenä kasvun ja työllisyyden edellytyksenä on varmistaa, että yrityksillä on käytössään tarvittava infrastruktuuri (esimerkiksi liikenne, ympäristö ja energia). Nykyaikainen ja turvallinen infrastruktuuri on tärkeä tekijä monen yrityksen tuloksessa, ja se vaikuttaa alueiden ja kaupunkien taloudelliseen ja sosiaaliseen houkuttelevuuteen. Infrastruktuuri-investoinnit kehityksessä jälkeen jääneillä alueilla, erityisesti uusissa jäsenvaltioissa, edistävät kasvua ja vahvistavat näin lähentymistä muuhun unioniin. Lisäksi ne parantavat elämänlaatua. Avustusten lisäksi varoja pitäisi mahdollisuuksien mukaan hankkia myös yksityiseltä sektorilta ja lainoina, esimerkiksi Euroopan investointipankilta. Seuraavalla kaudella jäsenvaltioiden ohjelmaviranomaisilla on mahdollisuus hyödyntää paremmin EIP:n asiantuntemusta valmistellessaan sopivia hankkeita, jotka voivat saada eurooppalaista rahoitusta JASPERS-aloitteen puitteissa.

1.1.1 *Laajennetaan ja parannetaan liikenneinfrastruktuureja*

Tehokasta, joustavaa, turvallista ja puhdasta liikenneinfrastruktuuria voidaan pitää talouskehityksen välttämättömänä edellytyksenä, sillä se parantaa tuottavuutta ja samalla alueiden kehitysnäkymiä helpottaessaan ihmisten ja tavaroiden liikkuvuutta. Liikenneverkot parantavat kaupankäynnin mahdollisuuksia ja lisäävät tehokkuutta. Kansallisten markkinoiden entistä parempi yhdentyminen, varsinkin laajentuneessa unionissa, edellyttää myös Euroopan laajuisten liikenneinfrastruktuurien (erityisesti 30:n Euroopan laajuisia liikenneverkkoja koskevan ensisijaisen hankkeen soveltuvien osien, "TEN-T-hankkeiden") kehittämistä, jossa painopisteenä ovat rajat ylittävät hankkeet.

Infrastruktuuri-investoinnit on mukautettava alueiden ja maiden erityistarpeisiin ja niiden talouskehityksen asteeseen. Tällaiset tarpeet ovat yleensä suurimmat lähentymisalueilla sekä koheesiorahaston piiriin kuuluvissa maissa. Infrastruktuuri-investoinneissa (kuten muissakin investoinneissa) tuotto yleensä pienenee, kun saavutetaan tietty rahoitusaste. Taloudellinen tuotto on suuri, kun infrastruktuuri on vähäistä eivätkä perusverkot ole valmiita, mutta tuotto todennäköisesti pienenee tietyn asteen jälkeen.

Alueellisen talouskehityksen aste ja suurten infrastruktuuri-investointien olemassaolo olisi siten otettava huomioon. Vähiten kehittyneiden alueiden ja maiden osalta kansainvälisistä ja alueiden välisistä yhteyksistä voidaan pitkällä aikavälillä saada parempi tuotto yritysten kilpailukyvyn lisääntyessä, ja ne voivat edistää myös työntekijöiden liikkuvuutta. Toisaalta alueilla, joiden talouden perusta on hajanainen ja pienimuotoinen ja joilla asutus keskittyy pieniin kaupunkeihin, voi olla tarkoituksenmukaista rakentaa alueellinen liikenneinfrastruktuuri. Alueilla, joiden tieverkot ovat riittämättömät, olisi rahoitettava myös taloudellisesti elintärkeiden tieyhteyksien rakentamista. Liikkuvuuden ja saavutettavuuden haasteisiin olisi tartuttava myös kaupunkialueilla, ja olisi tuettava integroituja hallintojärjestelmiä ja puhtaita liikenneratkaisuja.

Jotta liikenneinvestoinneista saadaan mahdollisimman suuri hyöty, rahastoista annettavassa tuessa olisi noudatettava tiettyjä periaatteita.

Ensiksi olisi määritettävä toteutettavien infrastruktuuri-investointien määrä ja luonne puolueettomia perusteita käyttäen. Esimerkiksi odotettavissa oleva tuottoaste olisi mitattava alueiden talouskehityksen asteen ja taloudellisen toiminnan luonteen, infrastruktuurien tämänhetkisen tiheyden ja laadun tai ruuhkautumisasteen mukaan. Sosiaalista tuottoastetta määritettäessä olisi otettava huomioon myös mahdollisten infrastruktuurihankkeiden vaikutukset ympäristöön ja yhteiskuntaan.

Toiseksi olisi noudatettava mahdollisimman hyvin kestävän kehityksen periaatetta valkoisen kirjan ([1]) mukaisesti. Siirtymistä ympäristöystävällisempiin liikennemuotoihin olisi jatkettava. Kunkin liikennemuodon ympäristönsuojelullinen ja yleinen toimintataso olisi kuitenkin optimoitava, erityisesti kun kyseessä on infrastruktuurin käyttö erilaisissa liikennemuodoissa ja niiden välillä ([2]).

Kolmanneksi lähentymisalueilla ja koheesiorahaston piiriin kuuluvissa maissa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota rautatiejärjestelmän nykyaikaistamiseen siten, että valitaan huolellisesti ensisijaiset osat ja varmistetaan niiden yhteentoimivuus Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmässä (ERTMS).

([1]) "Eurooppalainen liikennepolitiikka vuoteen 2010: valintojen aika", KOM(2001) 370.
([2]) "Kestävää liikkuvuutta Eurooppaan" ("Keep Europe moving. Sustainable mobility for the European continent"), KOM(2006) 314, 22.6.2006.

Neljänneksi liikenneinfrastruktuuri-investointeihin olisi yhdistettävä asianmukainen liikenteen hallinta, jossa turvallisuuteen kiinnitetään asiaankuuluvaa huomiota kansallisten ja yhteisön normien mukaisesti. Kansallisissa tai alueellisissa strategioissa olisi tavoiteltava tasapainoista (ja puhdasta) liikennemuotojakaumaa, joka palvelee niin talouselämän kuin ympäristönkin tarpeita. Strategioissa olisi käsiteltävä esimerkiksi älykkäitä liikennejärjestelmiä, yhdistettyjä kuljetuksia sekä erityisesti ERTMS:ssä ja SESAR:issa (Single European Sky ATM Research Programme, entistä yhtenäisempi Euroopan lentoliikenteen hallintajärjestelmä) käytettävää teknologiaa.

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti toiminnan suuntaviivat ovat seuraavat:

— Jäsenvaltioissa ja alueilla, joita voidaan tukea lähentymistavoitteessa [1] tai koheesiorahastosta, olisi asetettava etusijalle 30 Euroopan etua koskevaa hanketta, jos ne ovat niiden alueella. Tässä hankeryhmässä on kiinnitettävä erityistä huomiota rajat ylittäviin yhteyksiin. Muita TEN-T-hankkeita ja strategisia liikenneyhteyksiä olisi tuettava silloin, kun ne voivat selvästi edistää kasvua ja kilpailukykyä.

— Myös täydentävät investoinnit toissijaisiin yhteyksiin ovat tärkeitä kaupunkialueet ja maaseudun kattavassa yhdennetyssä alueellisessa liikenne- ja viestintästrategiassa, jotta voidaan varmistaa, että alueet hyötyvät pääverkkojen tarjoamista mahdollisuuksista.

— Rautatieinfrastruktuurin tuella olisi parannettava saavutettavuutta. Raidemaksuilla olisi helpotettava riippumattomien toimijoiden pääsyä markkinoille. Niillä olisi myös tehostettava EU:n laajuisen yhteentoimivan verkon luomista. Yhteentoimivuuden ja sen sovellusten sekä kuljetuskalustoon ja raideverkkoon sijoitetun ERTMS:n käyttöönoton olisi oltava osa kaikkia rahoitettavia hankkeita soveltuvissa tapauksissa.

— Olisi edistettävä kestävän kehityksen mukaisia liikenneverkkoja, erityisesti kaupunkialueilla. Tähän sisältyvät joukkoliikennepalvelut (kuten liityntäpysäköinnin infrastruktuurit), liikkuvuussuunnitelmat, kehätiet, risteysturvallisuuden lisääminen ja kevyt liikenne (pyörätiet ja kävelykadut). Lisäksi toteutetaan toimia, joilla turvataan yleisten joukkoliikennepalvelujen saavutettavuus tietyissä kohderyhmissä (ikääntyneet ja vammaiset) ja luodaan ajoneuvojen vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkostoja. Myös sisävesireitit voivat edistää verkostojen kestävyyttä.

— Jotta liikenneinfrastruktuurit edistäisivät mahdollisimman tehokkaasti aluekehitystä, olisi parannettava sisämaa-alueiden, saarten tai syrjäisimpien alueiden liitettävyyttä TEN-T-hankkeisiin. Tältä osin apua saadaan toissijaisten yhteyksien kehittämisestä, etenkin kun keskitytään yhdistettyihin kuljetuksiin ja kestävään liikenteeseen. Erityisesti satamia ja lentoasemia olisi liitettävä sisämaahan.

— Ns. merten moottoriteiden kehittämiseen ja lähimerenkulkuun olisi kiinnitettävä huomiota, sillä ne ovat elinkelpoinen vaihtoehto pitkän matkan tie- ja rautatieliikenteelle.

Jos jäsenvaltiot saavat samaan aikaan tukea sekä koheesiorahastosta että rakennerahastoista, ohjelmissa olisi erotettava näistä rahastoista rahoitettavat toimet siten, että koheesiorahastolla on keskeinen asema Euroopan laajuisten liikenneverkkojen tukemisessa.

Rakennerahastoissa olisi puolestaan yleisesti kehitettävä infrastruktuuria, joka liittyy talouskasvua nopeuttaviin toimenpiteisiin (kuten matkailun kehittämiseen tai teollisuusalueiden houkuttelevuutta lisääviin parannuksiin). Tieinfrastruktuuriin tehtävien investointien on myös oltava liikenneturvallisuutta koskevan yleisen tavoitteen mukaisia.

Rahastoista saatavan osarahoituksen olisi täydennettävä Euroopan laajuisten verkkojen talousarviosta saatavia avustuksia, mutta samalla olisi vältettävä yhteisön tuen päällekkäisyyttä. Jäsenvaltiot voivat koordinaattorien avulla lyhentää verkon suunnittelusta varsinaiseen rakentamiseen kuluvaa aikaa. Jäsenvaltioiden on itse selvitettävä etukäteen, mikä väline soveltuu parhaiten suunniteltuihin hankkeisiin. Koheesiopolitiikan rahoitus voidaan yhdistää TEN-T-välineiden lainatakuuosaan.

[1] EUVL L 167, 30.4.2004, s. 1.

1.1.2 *Lisätään ympäristönsuojelun ja kasvun välistä synergiaa*

Ympäristöinvestoinneilla voidaan edistää taloutta kolmella tavalla: niillä voidaan turvata pitkällä aikavälillä kestävä talouskasvu, niillä vähennetään taloudelle aiheutuvia ulkoisia ympäristökustannuksia (esimerkiksi terveyskustannuksia, puhdistuskustannuksia tai vahingonkorvauksia), ja niillä edistetään innovointia ja työpaikkojen luomista. Tulevissa koheesio-ohjelmissa olisi pyrittävä lujittamaan mahdollista ympäristönsuojelun ja kasvun välistä synergiaa. Tässä yhteydessä olisi asetettava etusijalle ympäristöpalvelut, kuten puhtaan veden tarjonta, jätteen ja jäteveden käsittelyinfrastruktuurit, luonnonvarojen hoito, maan puhdistus uusia taloudellisia toimintoja varten sekä suojautuminen tietyiltä ympäristöriskeiltä (kuten aavikoituminen, kuivuus, palot ja tulvat).

Taloudellisen hyödyn maksimoimiseksi ja kustannusten minimoimiseksi etusijalle olisi asetettava ympäristön pilaantumisen torjunta sen lähteellä. Jätehuollossa tämä tarkoittaa keskittymistä jätteen syntymisen ehkäisemiseen, kierrätykseen ja biohajoavuuteen, mikä on kustannustehokasta ja edistää työllisyyttä.

Kehittämisstrategioiden tulisi perustua alueiden tarpeiden ja erityisongelmien etukäteisarviointiin, mahdollisuuksien mukaan sopivia indikaattoreita käyttäen. Olisi edistettävä ulkoisten ympäristökustannusten sisällyttämistä hintoihin sekä tuettava markkinaehtoisten välineiden luomista ja kehittämistä (ks. esimerkiksi ympäristöteknologioita koskevassa toimintasuunnitelmassa ehdotetut välineet). Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota GMES-aloitteeseen (ympäristön ja turvallisuuden maailmanlaajuinen seuranta), jossa tarjotaan vuodesta 2008 lähtien Euroopan laajuista ajantasaista tietoa maanpeitteestä/maankäytöstä ja valtameren ominaisuuksista sekä tilannekarttoja luonnonkatastrofeista ja onnettomuuksista.

Suositeltavat toiminnan suuntaviivat ovat siten seuraavat:

— Puututaan merkittävään infrastruktuuri-investointien tarpeeseen erityisesti lähentymisalueilla ja varsinkin uusissa jäsenvaltioissa vettä, jätettä, ilmaa ja luonnonsuojelua sekä lajien suojelua ja biodiversiteettiä koskevan ympäristölainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi.

— Varmistetaan houkuttelevat toimintaedellytykset yrityksille ja niiden ammattitaitoisille työntekijöille. Voidaan edistää yhdyskuntarakenteen pirstoutumista vähentävää kaavoitusta sekä ennallistaa fyysistä ympäristöä, mukaan luettuna luonnon- ja kulttuuriperinnön kehittäminen. Tämän alan investoinnit on selkeästi liitettävä innovatiivisten ja työllistävien yritysten kehittämiseen asianomaisilla alueilla.

— Kannustetaan muualla käsiteltyjen kestävään energiaan ja liikenteeseen tehtävien investointien lisäksi investointeja, joilla edistetään EU:n Kiotossa tekemiä sitoumuksia.

— Toteutetaan riskejä ehkäiseviä toimenpiteitä parantamalla luonnonvarojen hoitoa, kehittämällä tutkimuksen kohdentamista ja tieto- ja viestintätekniikoiden käyttöä sekä harjoittamalla entistä innovatiivisempaa julkista politiikkaa, kuten ennaltaehkäisevää seurantaa.

Jos jäsenvaltiot saavat tukea sekä koheesiorahastosta että rakennerahastoista, ohjelmissa olisi selkeästi erotettava kustakin rahastosta rahoitettavat toimet.

1.1.3 *Vähennetään Euroopan riippuvuutta perinteisistä energianlähteistä*

Tähän liittyvä ensisijainen tavoite on tarve vähentää riippuvuutta perinteisistä energianlähteistä parantamalla energiatehokkuutta ja uusiutuvia energianlähteitä. Tämän alan investoinnit lisäävät energian toimitusvarmuutta pitkän aikavälin kasvua varten sekä kannustavat innovointiin ja tarjoavat vientimahdollisuuksia, ja ne ovat kustannustehokkaita, erityisesti jos energian hinnat pysyvät korkeina.

Toimitusvarmuuden takaamiseksi investointeja tarvitaan myös perinteisiin energianlähteisiin. Rahastoissa olisi erityisesti – jos on näyttöä markkinahäiriöstä ja jos tämä on sopusoinnussa markkinoiden vapauttamisen kanssa – toteutettava yhteenliittäminen Euroopan laajuisia verkkoja painottaen, parannettava sähköverkkoja sekä toteutettava ja parannettava kaasun siirto- ja jakeluverkkoja, soveltuvissa tapauksissa myös saaristoalueilla ja syrjäisimmillä alueilla.

Toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Tuetaan hankkeita, joilla parannetaan esimerkiksi rakennusten energiatehokkuutta ja levitetään energiavaltaisuutta vähentäviä kehitysmalleja.

— Tuetaan sellaisten uusiutuvien ja vaihtoehtoisten energianlähteiden (esimerkiksi tuulivoiman, aurinkoenergian, biomassan) kehittämistä ja käyttöä, myös lämmitykseen ja jäähdytykseen, jotka voivat tuoda EU:lle kilpailuedun ja lujittaa siten sen kilpailuasemaa. Investoinneilla edistetään myös Lissabonin tavoitetta, jonka mukaan 21 prosenttia sähköstä vuonna 2010 on peräisin uusiutuvista lähteistä.

— Perinteisiin energianlähteisiin tehtävät investoinnit keskitetään sellaisten verkkojen kehittämiseen, joilla on näyttöä markkinahäiriöstä. Nämä investoinnit koskevat pääasiassa lähentymisalueita.

1.2 Suuntaviiva: Parannetaan osaamista ja innovointia kasvua varten

Kasvua ja työpaikkojen luomista koskevat yhteisön päämäärät edellyttävät taloudessa rakenteellista siirtymistä osaamiseen perustuviin toimintoihin. Toimia tarvitaan useilla osa-alueilla: on lisättävä tutkimusta ja teknologian kehittämistä (TTK) erityisesti yksityisellä sektorilla, edistettävä innovointia kansainvälisessä kilpailussa pärjäävien uusien tai parannettujen tuotteiden, prosessien ja palvelujen kautta, kehitettävä alueellisia ja paikallisia valmiuksia luoda ja omaksua uusia tekniikoita (erityisesti tieto- ja viestintätekniikoita) sekä tuettava riskinottoa.

TTK-menojen osuus BKT:stä on noussut vain vähän, ja nykyinen osuus eli 1,9 prosenttia BKT:stä jää kauas Lissabonissa asetetusta 3 prosentin tavoitteesta ([1]). Yritysten TTK-investointien vaje on yhä merkittävä, mutta myös tämän alan julkisiin investointeihin kohdistuu paineita. TTK- ja innovaatiokuilu maiden sisällä ja niiden välillä etenkin yritysten TTK-menoissa on paljon suurempi kuin tulokuilu. Useista kansallisista ja yhteisön aloitteista huolimatta tarvitaan lisätoimia, jotta yritysten tarpeet ja julkisten ja yksityisten TTK-laitosten tarjonta saataisiin vastaamaan toisiaan. Euroopan innovaatiokuilu muihin johtaviin talouksiin nähden laajenee. Innovaatiokuilu on pysynyt myös Euroopan sisällä, sillä unionissa pystytään liian harvoin muuntamaan osaaminen ja teknologian kehitys hyödykkeiksi ja liikeprosesseiksi. Koheesiopolitiikan avulla voidaan tarttua tärkeimpiin Euroopan heikkojen innovointitulosten taustalla oleviin ongelmiin, mukaan luettuina tehottomat innovointijärjestelmät, epädynaaminen yrittäjyyskulttuuri tai tieto- ja viestintätekniikan hidas omaksuminen yrityksissä.

Tässä yhteydessä on kehitettävä kansallisia ja alueellisia TTK-valmiuksia, tuettava tieto- ja viestintätekniikkainfrastruktuuriin tehtäviä investointeja sekä levitettävä teknologiaa ja osaamista tarkoituksenmukaisten teknologian siirto- ja tietojenvaihtojärjestelmien avulla. Tietoisuutta olemassa olevan TTK-potentiaalin hyödyntämiseksi paremmin voitaisiin tehostaa alueellisella ”ennakoinnilla” ja muilla alueellisen strategisen suunnittelun menetelmillä, joihin kuuluu säännöllinen ja järjestelmällinen vuoropuhelu keskeisten sidosryhmien kanssa. On myös tärkeää tehostaa yritysten ja erityisesti pk-yritysten TTK:n käyttöastetta taitojen ja osaamisen kehittämistoimilla, vahvistaa aiempaa laajemman tutkimusosaamisen muodostumista ja hyödyntämistä Euroopassa, lisätä yksityisiä ja julkisia TTK- ja innovaatioinvestointeja sekä edistää TTK-kumppanuuksia unionin alueiden välillä. Esimerkiksi eurooppalaiset teknologiayhteisöt tarjoavat mahdollisuuksia ohjelmien räätälöintiin paremmin yritysten tarpeita vastaaviksi. Koheesiopolitiikalla voikin olla suuri merkitys, kun tuetaan strategisten tutkimuslinjauksien täytäntöönpanoa kaikkialla unionissa, myös unionin vähemmän kehittyneillä alueilla.

([1]) ”Tutkimusinvestoinnit: toimintasuunnitelma Euroopalle”, KOM(2003) 226, 30.4.2003.

Suorat avustukset ovat edelleen tärkeitä varsinkin lähentymisalueilla, mutta on keskityttävä tarjoamaan yhteisiä yritys- ja teknologiapalveluja yritysten ryhmille, jotta nämä voivat parantaa innovointia. Yksittäiselle yritykselle annettavat suorat avustukset olisi kohdennettava pikemminkin TTK- ja innovointivalmiuksien parantamiseen kuin tuotantokustannusten tilapäiseen alentamiseen, jolloin hukkavaikutukset ovat suuria. Tämä on erityisen tärkeää perinteisillä toimialoilla, varsinkin maailmanlaajuiselle kilpailulle alttiilla toimialoilla, joiden on ponnisteltava pysyäkseen kilpailukykyisinä, sekä pk-yrityksissä, jotka ovat alueellisella tasolla usein suurin työllistäjä. Politiikka on etenkin sovitettava kunkin alueen erityisoloihin ja varsinkin pk-yritysten tarpeisiin. Kansallisten, alueellisten ja paikallisten strategioiden on perustuttava kattavaan arvioon TTK-investointien mahdollisuuksista.

Osaaminen ja innovointi ovat keskeisellä sijalla yhteisön pyrkimyksissä edistää kasvua ja työllisyyttä. Yhteisön tasolla on ehdotettu kahta niihin liittyvää puiteohjelmaa: seitsemättä TTK-puiteohjelmaa sekä kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelmaa (CIP). Koheesiopolitiikan ja näiden välineiden välinen synergia on erittäin tärkeää, jotta tutkimus- ja koheesiopolitiikka vahvistaisivat toisiaan aluetasolla, ja kansallisissa ja alueellisissa kehitysstrategioissa onkin osoitettava keinot siihen. Koheesiopolitiikan avulla kaikki alueet voivat kehittää tutkimus- ja innovointivalmiuksiaan, jolloin ne voivat osallistua tehokkaasti eurooppalaiseen tutkimusalueeseen sekä yleensäkin yhteisön tutkimus- ja innovointitoimintaan. Sillä on suuri merkitys kahdesta syystä. Ensiksikin se auttaa alueita toteuttamaan innovointia koskevia alueellisia strategioita ja toimintasuunnitelmia, joilla saattaa olla merkittävä vaikutus kilpailukykyyn sekä alueellisella tasolla että koko unionissa; toiseksi se parantaa alueen tutkimus- ja innovointivalmiuksia niin, että alue voi osallistua valtioidenvälisiin tutkimushankkeisiin.

Alueellisissa strategioissa olisi siten investoitava TTK-toimintaan, innovointiin, inhimilliseen pääomaan ja yrittäjyyteen, varmistettava, että nämä investoinnit vastaavat alueen talouskehityksen tarpeita ja että on olemassa valmiudet muuntaa tutkimustulokset markkinakelpoisiksi tuote-, prosessi- ja palveluinnovaatioiksi, tehostettava teknologian siirtoa ja tietojenvaihtoa, edistettävä tieto- ja viestintätekniikoiden kehittämistä, levittämistä ja omaksumista yrityksissä sekä taattava rahoitus yrityksille, jotka haluavat investoida lisäarvoa tuottaviin hyödykkeisiin ja palveluihin. Tällaisissa strategioissa olisi erityisesti varauduttava kokeiluihin, joilla pyritään lisäämään harjoitetun politiikan ja välittäjäorganisaatioiden valmiutta edistää alueellisten ja paikallisten toimijoiden, erityisesti pk-yritysten, innovaatiotoimintaa.

1.2.1 *Lisätään ja kohdennetaan paremmin TTK-investointeja*

Euroopan yritysten kilpailukyvylle olennaista on niiden kyky tuoda markkinoille uutta osaamista mahdollisimman nopeasti. TTK-toiminnan julkinen tuki on perusteltua, koska markkinoiden toiminnassa on puutteita, ja sitä voidaan myös perustella tiettyjen TTK-investointien julkisella luonteella. Julkista TTK-tukea puoltavat myös tutkimustulosten omistukseen liittyvät kysymykset sekä tarve saavuttaa kriittinen massa tietyillä tutkimusaloilla.

TTK-toiminnan erityisluonne olisi otettava huomioon aluepolitiikan toteutuksessa. TTK-toiminta edellyttää etenkin tiivistä yhteistyötä toimijoiden välillä, jotta voidaan muodostaa kriittisen massan saavuttamisessa tarvittavat osaamisvarannot. Maantieteellinen läheisyys esimerkiksi siten, että julkisten tutkimuslaitosten ympärillä on pk-yritysten ja innovaatiovarantojen ryppäitä, voi olla avainasemassa. Siksi on keskitettävä TTK-toimintaa alueellisesti ja samalla edistettävä sitä muilla kuin TTK-valtaisilla alueilla.

Muita heikommin kehittyneiden jäsenvaltioiden ja alueiden osalta TTK-toimintaa olisi kehitettävä nykyisten osaamisvarantojen ympärillä, jotta voidaan estää voimavarojen liiallinen hajaantuminen. Myös tässä yhteydessä eurooppalaiset teknologiayhteisöt voivat auttaa kohdentamaan investointeja tutkimuksen painopistealueille. Investoinneilla olisi myös täydennettävä seitsemännessä puiteohjelmassa vahvistettuja yhteisön ensisijaisia toimia ja tuettava uudistetun Lissabonin toimintaohjelman tavoitteita. Uusien ja myyntikelpoisten tuotteiden, palvelujen ja taitojen kehittäminen olisi asetettava etusijalle.

TTK-toimet olisi sovitettava yhteen yhteisön TTK-politiikan ja alueiden tarpeiden kanssa. Menetelmien osalta niiden on perustuttava hyvään analyyttiseen lähestymistapaan, kuten ennakointiin, indikaattorien, kuten patenttien, käyttöön, TTK-toiminnan inhimillisiin voimavaroihin, yksityisten ja julkisten tutkimuslaitosten sijaintiin sekä innovatiivisten yritysryppäiden olemassaoloon.

Toiminnan suuntaviivat TTK-toiminnassa ovat seuraavat:

— Lujitetaan yhteistyötä yritysten kesken sekä yritysten ja julkisten tutkimuslaitosten tai korkeakoulujen välillä esimerkiksi tukemalla alueellisten ja alueiden välisten osaamisryppäiden luomista.

— Tuetaan TTK-toimintaa pk-yrityksissä ja teknologian siirtoa (annetaan pk-yritysten käyttää julkisrahoitteisten tutkimuslaitosten TTK-palveluja).

— Tuetaan alueellisia rajat ylittäviä ja valtioidenvälisiä aloitteita, joilla pyritään lujittamaan tutkimusyhteistyötä ja valmiuksien lisäämistä yhteisön tutkimuspolitiikan ensisijaisilla aloilla.

— Lujitetaan TTK-valmiuksien kehittämistä, kuten tieto- ja viestintätekniikan, tutkimusinfrastruktuurin ja inhimillisen pääoman kehittämistä, niillä alueilla, joiden kasvupotentiaali on merkittävä.

Erityisesti niiden alueiden osalta, joita voidaan tukea lähentymistavoitteessa, voidaan ohjelmissa kehittää TTK-toiminnan infrastruktuuria (mukaan luettuina alueelliset nopeat tietoverkot tutkimuslaitoksissa ja niiden välillä), koulutuksen infrastruktuuria, laitteita ja välineitä niin julkisrahoitteisissa tutkimuslaitoksissa kuin yrityksissäkin, jos nämä investoinnit liittyvät suoraan alueellisen talouskehityksen tavoitteisiin. Tämä voi sisältää tutkimusinfrastruktuurin, jota koskevia toteutettavuustutkimuksia on rahoitettu aiemmissa puiteohjelmissa. Seitsemännen puiteohjelman ensisijaisten toimien tukemisessa olisi pyrittävä kehittämään tulevien ja nykyisten huippuyksikköjen koko potentiaalia sekä lisäämään inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja, etenkin kouluttamalla tutkijoita kansallisella tasolla ja luomalla ulkomailla koulutettuja tutkijoita houkuttelevat olot.

1.2.2 *Helpotetaan innovointia ja edistetään yrittäjyyttä*

Innovointi syntyy monimutkaisista ja vuorovaikutteisista prosesseista, ja siihen sisältyy yritysten kyky omaksua muilta markkinatoimijoilta, organisaatioilta ja instituutioilta täydentävää osaamista.

Innovaatiotoiminnan investoinnit ovat selkeästi koheesiopolitiikan ensisijainen tavoite sekä lähentymistavoitteen, alueellisen kilpailukyvyn tavoitteen että työllisyysohjelmien mukaisesti. Niiden osarahoitus olisi asetettava etusijalle alueilla, joita tuetaan viimeksi mainituissa tavoitteissa ja joilla rajalliset määrärahat on keskitettävä siten, että saavutetaan kriittinen massa ja vipuvaikutus.

Päätavoitteeksi olisi asetettava sellaisen liiketoimintaympäristön luominen, jossa edistetään uuden osaamisen tuotantoa, levittämistä ja käyttöä yrityksissä. Jotta voidaan luoda tehokkaita alueellisia innovointijärjestelmiä, talouselämän, yhteiskunnan ja politiikan toimijoiden on saatava käyttöönsä yhteydet maailman teknologian ja liiketoiminnan huippuosaajiin kansallisen tai paikallisen tason ulkopuolella. Tässä olisi pyrittävä yhteistyöhön myös CIP-ohjelmassa rahoitettavien innovaatiokeskusten ja eurotietokeskusten, varsinkin valtioidenvälisen teknologian ja tietojenvaihdon alalla.

Uusia yrityksiä ja etenkin TTK-toimintaan liittyviä yrityksiä on tuettava, jotta tutkimuslaitosten kanssa voidaan kehittää pitkän aikavälin näkemykseen ja selkeään markkinasuuntautuneisuuteen perustuvia kumppanuuksia. Koheesiopolitiikalla olisi pyrittävä korjaamaan markkinahäiriö, joka haittaa innovointia ja yrittäjyyttä. Toimissa olisi pyrittävä hyödyntämään nykyisiä toimintavarantoja, jotta voidaan käyttää alueellista TTK-potentiaalia sekä edistää verkottumista ja teknologiayhteistyötä alueiden sisällä ja niiden välillä.

Viranomaisten olisi varmistettava, että tutkimuslaitokset, yksityinen sektori ja julkinen sektori hyödyntävät täysin mahdollista synergiaa.

Menetelmien osalta talouskehitysstrategioita varten olisi hyvä kerätä tietoa nykyisestä innovointitoiminnasta asianomaisilla alueilla, kuten yksityisestä patentoinnista tai nykyisten innovointiryppäiden, mukaan lukien sekä yksityisiä että julkisia tutkimuslaitoksia sisältävien ryppäiden, luonteesta, toiminta-alasta ja kehittämispotentiaalista. Myös yhteisön innovaatiotutkimuksista ja Euroopan innovaatiotulostaulusta on apua.

Toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Parannetaan alueellisen TTK-innovoinnin ja koulutuksen tarjontaa ja saatavuutta yrityksissä, erityisesti pk-yrityksissä, esimerkiksi perustamalla osaamisvarantoja, kokoamalla huipputeknologian pk-yrityksiä tutkimuslaitosten ja teknologiakeskusten ympärille tai kehittämällä ja luomalla alueellisia ryppäitä suurten yritysten ympärille.

— Tarjotaan yritystukipalveluja, jotta yritykset ja erityisesti pk-yritykset voivat lisätä kilpailukykyään ja kansainvälistyä, varsinkin hyödyntämällä sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Yrityspalveluissa olisi asetettava etusijalle synergian hyödyntäminen (esimerkiksi teknologian siirto, teknologiakeskukset, tieto- ja viestintätekniikkakeskukset, yrityshautomot ja vastaavat palvelut, yhteistyö ryppäiden kanssa) sekä annettava perinteistä tukea liikkeenjohdossa, markkinoinnissa, teknisessä tuessa, työhönotossa sekä muissa asiantuntija- ja liikepalveluissa.

— Hyödynnetään täysimääräisesti Euroopan vahvuuksia ympäristöinnovaatioiden alalla. Ympäristöinnovaatioita olisi edistettävä, ja samalla olisi parannettava pk-yritysten käytäntöjä ottamalla käyttöön ympäristöjärjestelmiä. Jos EU:n yritykset panostavat nyt tähän alaan, ne ovat lähitulevaisuudessa vahvoilla, kun muutkin alueet ymmärtävät tällaisen teknologian tarpeen. Tällä alalla on selkeä yhteys kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelmaan.

— Edistetään yrittäjyyttä ja helpotetaan uusien yritysten perustamista ja kehittämistä. Olisi myös korostettava tutkimuslaitosten tai yritysten perustamien ns. spin out- ja spin off -yritysten edistämistä erilaisin välinein (esimerkiksi lisäämällä tietoisuutta, prototyyppihankkeiden tai tutoroinnin avulla sekä antamalla liikkeenjohto- ja teknologiatukea yrittäjiksi haluaville).

On tärkeää varmistaa, että yritykset, myös pk-yritykset, voivat hyödyntää tutkimustuloksia kaupallisesti.

Joko yksityisen sektorin tai julkisen ja yksityisen sektorin yhteisten organisaatioiden olisi hyvä tarjota yrityspalvelut. Niiden olisi oltava laadukkaita ja helposti saatavilla sekä mukauduttava pk-yritysten tarpeisiin. Palvelujen laatu olisi määritettävä ja sitä olisi seurattava, ja palvelut olisi yhtenäistettävä tarjoajien välillä esimerkiksi perustamalla julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia sekä keskitettyjä palvelupisteitä.

Hallintomenettelyt ovat usein turhan monimutkaisia. Tiedotusta ja alkuvaiheen tukea olisi annettava keskitettyjen palvelupisteiden verkostossa, joka muodostaisi rajapinnan julkisen sektorin ja tuen hakijan välillä; tämän tulisi sisältää erilaiset koheesiopolitiikassa osarahoitettavat toimet. Tarjoajien tulisi olla toimivaltaisia kaiken valtiontuen suhteen – kansallisesta tai alueellisesta tehtävänjaosta riippumatta – sekä säännöllisesti seurattavia tavoitteita oman toimintansa tehokkuudelle.

Mahdollisuuksien mukaan olisi annettava räätälöityä tukea tietyille yritysryhmille (kuten uusille yrityksille tai äskettäin toimipaikkaa vaihtaneille yrityksille) tai yrittäjille (kuten nuorille, naisille, ikääntyville työntekijöille tai etnisiin vähemmistöihin kuuluville). Yrittäjyyskoulutusta olisi edistettävä myös oppilaitoksissa.

1.2.3 *Edistetään tietoyhteiskuntaa kaikille*

Tieto- ja viestintätekniikan leviäminen unionin koko talouteen antaa merkittävän kimmokkeen sekä tuottavuuden että alueiden kilpailukyvyn parantamiseen. Tieto- ja viestintätekniikan leviäminen edistää myös tuotantotapojen uudistamista sekä uusien yrityspalvelujen ja yksityisten palvelujen syntymistä. Tehokkailla julkisilla palveluilla – erityisesti sähköisillä viranomaispalveluilla ja sähköisillä terveyspalveluilla – voidaan merkittävästi edistää talouskasvua ja luoda uusia palveluja. Teknologian leviäminen voi edistää aluekehitystä suosimalla tieto- ja viestintätekniikan osaamisvarantojen luomista ja kasvua sekä kehittämällä kytkettävyyttä ja verkottumista yritysten ja etenkin pk-yritysten keskuudessa. Olisi kannustettava tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, jotta voidaan helpottaa ja edistää yksityisiä investointeja tieto- ja viestintätekniikkaan sekä taata kilpailu tällä alalla.

Politiikan toimenpiteissä olisikin tämän vuoksi keskityttävä kytkettävyyteen. Tähän kuuluu pk-yritysten innovoinnin tukipalveluiden parantaminen, jotta voidaan etenkin lisätä teknologian siirtoa tutkimuslaitosten ja yritysten välillä. Se edellyttää lisäksi tietoon perustuvassa taloudessa tarvittavien taitojen kehittämistä ja sisällön kehittämistä tarjoamalla sovelluksia ja palveluja (kuten sähköiset viranomaispalvelut, sähköinen kaupankäynti, verkko-opiskelu ja sähköiset terveyspalvelut), joista saadaan kiinnostavia vaihtoehtoja muille, usein kalliimmille palvelumalleille. Tämä on tärkeää etenkin syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla sekä syrjäisimmillä alueilla, saarilla tai luonnonhaitoista kärsivillä alueilla. On selvää, että tuotteiden ja sisältöpohjaisten palvelujen käyttö ja kehittäminen on mahdollista vain, jos siihen on olemassa laajakaistapalveluja tukeva infrastruktuuri. Siksi on tärkeää, että koko unionissa on saatavilla kohtuuhintaan asianmukainen laajakaistaviestinnän infrastruktuuri.

Tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuuri-investoinneissa olisi yleisesti otettava huomioon teknologian nopea kehitys, teknologian neutraaliuden ja vapaan pääsyn periaatteiden kunnioittaminen. On noudatettava kilpailusääntöjä ja pantava täytäntöön sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmä.

Toimien on perustuttava nykyiseen talouden rakenteeseen liittyviin tapauskohtaisiin indikaattoreihin (mukaan luettuina teollisuuden erikoistuminen, talouskehityksen aste, tieto- ja viestintätekniikoiden kytkettävyyden laatu sekä mahdollinen synergia alueellisten taloudellisen toiminnan varantojen välillä). Alueellisia tarpeita yksilöitäessä olisi otettava huomioon yhteisön olemassa olevat aloitteet tieto- ja viestintätekniikoiden tukemiseksi, erityisesti i2010 – kasvua ja työllisyyttä edistävä eurooppalainen tietoyhteiskunta ([1]).

Tieto- ja viestintätekniikoita tarvitaan talouden ja yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla, joten jäsenvaltioiden ja alueiden on kehitettävä yhteensopivia tietoyhteiskuntastrategioita, joissa varmistetaan johdonmukaisuus ja yhdentyminen toimialojen välillä tasapainottamalla tarjonta ja kysyntä paikallisten vaatimusten mukaan, sidosryhmien osallistuminen sekä vahva poliittinen tuki.

Toiminnan suuntaviivat ovat seuraavat:

— Varmistetaan tieto- ja viestintätekniikoiden omaksuminen yrityksissä ja kotitalouksissa sekä edistetään niiden kehitystä tukemalla tasapainoisesti tällaisten tuotteiden ja niin julkisten kuin yksityistenkin palveluiden tarjontaa ja kysyntää sekä lisäämällä investointeja inhimilliseen pääomaan. Toimilla olisi parannettava tuottavuutta, edistettävä avointa ja kilpailukykyistä digitaalitaloutta ja osallisuutta edistävää yhteiskuntaa (esimerkiksi parantamalla saavutettavuutta vammaisten ja ikääntyvien kohdalla) ja lisättävä näin kasvua ja työllisyyttä.

— Varmistetaan tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurin ja siihen liittyvien palvelujen saatavuus, jos markkinoilla ei pystytä siihen kohtuuhintaan ja riittävässä määrin tarvittavien palvelujen tukemiseksi, etenkin syrjäisillä alueilla ja maaseudulla sekä uusissa jäsenvaltioissa.

1.2.4 *Parannetaan rahoituksen saatavuutta*

Toinen keskeinen osatekijä osaamisen ja innovoinnin edistämisessä on rahoituksen saatavuuden helpottaminen. Jotta voidaan edistää kasvua ja työpaikkojen luomista, investoinnit tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen ja tuotantoon on tehtävä yrittäjille ja yrityksille riittävän kannattavaksi sen sijaan, että ne keskittyisivät vaikkapa ainoastaan välittömän voiton tavoitteluun.

Rahoitusta on tältä osin usein vaikea saada, joten tämä muodostaa esteen kasvulle ja työpaikkojen luomiselle. On tärkeää parantaa sekä TTK-toimintaan että uusiin yrityksiin tarvittavan pääoman saatavuutta. On kehitettävä innovoinnin riskipääomamarkkinoita ja parannettava lainsäädäntöä yrittäjyyden helpottamiseksi.

Tällaisia ohjelmia voitaisiin toteuttaa tiiviissä yhteistyössä Euroopan investointirahaston (EIR) kanssa ja JEREMIE-aloitteen yhteydessä rahoituksen saamiseksi aloille, joilla TTK-toiminnan suurista riskeistä johtuvat markkinahäiriöt haittaavat yrittäjyyttä. Julkisen tuen vaikutus yritysten perustamiseen on myös otettava asiaankuuluvasti huomioon, jotta voidaan estää yksityisten investointien syrjäytyminen ja kilpailua haittaavat toimenpiteet. Rahastojen välistä koordinointia on myös tehostettava.

([1]) KOM(2005) 229.

Yksityisellä omalla pääomalla ja riskipääomalla sekä varojen suuntaamisella innovatiivisiin uusiin yrityksiin olisi oltava keskeinen asema yrittäjyyden, innovoinnin ja työpaikkojen luomisen vetureina; julkisen sektorin instituutioiden ei usein kannata harjoittaa riskinottoa. Ensisijaisesti olisi luotava tai laajennettava erikoistuneita riskipääoman ja pankkitakausten tarjoajia, jos markkinat eivät toimi. Ne ovat yleensä tehokkaita, jos ne tarjoavat yhdennetyn tukipaketin, alkaen yrityksen perustamista tai laajentamista edeltävästä koulutuksesta.

Näiden periaatteiden mukaisesti toiminnan suuntaviivat ovat seuraavat:

— Tuetaan muita välineitä kuin suoria tukia, kuten lainoja, vakuudellista velkarahoitusta pääomalainoihin, vaihdettavia välineitä (välirahoitusta) ja riskipääomaa (kuten alkupääomaa ja muuta riskipääomaa). Suorilla tuilla olisi rakennettava ja ylläpidettävä infrastruktuureja, jotka helpottavat rahoituksen saatavuutta (kuten teknologian siirtokeskuksia, yrityshautomoja, ns. bisnesenkelien verkostoja ja investointivalmiuksia kehittäviä ohjelmia). Myös takausten ja keskinäisten takausten järjestelmiä voitaisiin tukea, jotta voidaan helpottaa pk-yritysten pienluottojen saatavuutta. EIP ja EIR voivat antaa arvokasta apua.

— Kehitetään yhdennetty toimintatapa, jossa samanaikaisesti tuetaan innovaatiotoimintaa, innovaatioiden siirtämistä uuteen kaupalliseen toimintaan ja riskipääoman saatavuutta.

— Pyritään tavoittamaan tiettyjä erityisryhmiä, kuten nuoria yrittäjiä tai naisyrittäjiä tai epäedullisessa asemassa olevia ryhmiä.

On erityisen tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä EIR:n kanssa sen monivuotisen asiantuntemuksen vuoksi, jotta pk-yritykset saavat tarvitsemansa tuen, sekä kehittää samalla Euroopan riskipääomamarkkinoita. Tähän voi liittyä osallistuminen JEREMIE-aloitteeseen.

1.3 Suuntaviiva: Lisää ja parempia työpaikkoja

Lissabonin strategiaa elvyttäessään Eurooppa-neuvosto kannatti suuntaviivojen kokonaisuutta, johon kootaan talouspolitiikan laajat suuntaviivat ([1]) ja Euroopan työllisyysstrategian suuntaviivat, siten, että siinä yhdentyvät makro- ja mikrotalouspolitiikat sekä työllisyyspolitiikat kasvun ja työllisyyden edistämiseksi. Rahastoasetuksen ([2]) mukaisesti työllisyyden ja inhimillisten voimavarojen osalta yhteisön koheesiopolitiikan strategisten suuntaviivojen ensisijaiset tavoitteet ovat samat kuin Euroopan työllisyysstrategiassa ([3]), jota täydennetään maakohtaisia painopisteitä sisältävillä EU:n työllisyyttä koskevilla suosituksilla.

Pyrkimys täystyöllisyyteen ja tuottavuuden parantamiseen edellyttää monenlaisia toimia, kuten edellä jo käsiteltyjä toimia. Investoinnit infrastruktuuriin, liiketoiminnan kehittämiseen ja tutkimukseen parantavat työllistymismahdollisuuksia, lyhyellä aikavälillä välittömien vaikutustensa takia ja pitkällä aikavälillä vaikuttaessaan myönteisesti tuottavuuteen ja kilpailukykyyn. Inhimillistä pääomaa on edelleen kehitettävä ja lisättävä, jotta näillä investoinneilla on mahdollisimman suuri työllistävä vaikutus ja jotta niillä luotaisiin pysyviä ja laadukkaita työpaikkoja.

Inhimillisen pääoman kehittämisen osalta työllisyyden suuntaviivoissa korostetaan jäsenvaltioiden politiikan kolmea toiminnan painopistettä:

— useampien ihmisten houkutteleminen työelämään ja pitäminen työelämässä sekä sosiaaliturvajärjestelmien nykyaikaistaminen,

— työntekijöiden ja yritysten mukautumiskyvyn kehittäminen ja työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen,

— lisäsijoittaminen inhimilliseen pääomaan parantamalla koulutusta ja taitoja.

Näiden painopisteiden lisäksi olisi kiinnitettävä huomiota julkishallintoa tehostaviin investointeihin sekä koulutus-, sosiaali-, terveydenhuolto- ja kulttuuri-infrastruktuureihin.

([1]) EUVL L 205, 6.8.2005, s. 21.
([2]) Euroopan sosiaalirahastosta ja asetuksen (EY) N:o 1784/1999 kumoamisesta 5 päivänä heinäkuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1081/2006 2 artikla (EUVL L 210, 31.7.2006, s. 12).
([3]) KOM(2005) 141, 12.4.2005.

Koheesiopolitiikassa olisi keskityttävä Euroopan työllisyysstrategian erityishaasteisiin kussakin jäsenvaltiossa tukemalla toimia lähentymistavoitteessa sekä alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden tavoitteessa, ottaen huomioon lainsäädäntöpuitteissa määritelty toiminta-ala. Ensiksi mainitussa tavoitteessa on enemmän tukikelpoisia toimia ja määrärahoja. Jälkimmäisessä tavoitteessa yhteisön määrärahat on kohdennettava tarkasti, jotta vaikutus on tuntuva.

Työllisyyden ja inhimillisten voimavarojen kehittämisen ohjelmissa olisi otettava huomioon maakohtaiset haasteet ja painopisteet, kuten työllisyyttä koskevissa suosituksissa ja kansallisissa uudistusohjelmissa korostettiin. Hallinnoitiinpa ohjelmia kansallisella tai alueellisella tasolla, niissä olisi tehokkaasti puututtava alueellisiin eroihin ja ne olisi sovitettava eri alueiden tarpeisiin.

Yksi Euroopan tasoisen lisäarvon näkyvimmistä muodoista rakennerahastokaudella 2000–2006 oli jäsenvaltioille ja alueille kokemusten vaihtoa, verkostojen rakentamista ja tätä kautta innovaatiotoiminnan edistämistä varten annettu tuki. Yhteisön Equal-aloitteesta saatuja kokemuksia olisi tässä yhteydessä hyödynnettävä valtavirtaistamalla ne periaatteet, joille aloite rakentui – innovaatiot, valtioidenvälisyys, kumppanuus ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen.

1.3.1 *Houkutellaan useampia ihmisiä työelämään ja pidetään heidät työelämässä sekä nykyaikaistetaan sosiaaliturvajärjestelmiä*

On laajennettava taloudellisen toiminnan perustaa, nostettava työllisyysastetta ja vähennettävä työttömyyttä, jotta voidaan ylläpitää talouskasvua, kehittää sosiaalista osallisuutta edistävää yhteiskuntaa ja torjua köyhyyttä. Työvoimaosuuden nostaminen on erittäin tärkeää siksikin, että työikäisen väestön ennustetaan vähenevän. Työllisyyden suuntaviivojen luomissa puitteissa toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Pannaan täytäntöön täystyöllisyyteen, työn laadun ja tuottavuuden parantamiseen sekä sosiaalisen ja alueellisen koheesion lujittamiseen tähtääviä työllisyyspolitiikkoja.

— Edistetään elämänvaiheajatteluun perustuvaa työtä.

— Varmistetaan osallisuutta edistävät työmarkkinat, lisätään työn houkuttelevuutta ja tehdään työ kannattavaksi työnhakijoille, mukaan luettuina muita heikommassa asemassa olevat ryhmät, ja työvoimaan kuulumattomille henkilöille.

— Varmistetaan työmarkkinoiden tarpeiden yhteensovittaminen.

Toimia varten olisi ensin selvitettävä tarpeet, esimerkiksi käyttämällä sopivia kansallisia ja/tai alueellisia indikaattoreita, kuten työttömyysastetta, työvoimaosuutta, pitkäaikaistyöttömyysastetta, köyhyysriskiastetta ja tulotasoa. Huomiota olisi kiinnitettävä paikallistasolle, jolla suuretkin erot voivat jäädä vaille huomiota aluetasoisissa tilastoissa.

Tehokkaat työmarkkinalaitokset, varsinkin työnvälityspalvelut, jotka pystyvät reagoimaan talouden ja yhteiskunnan nopeaan rakennemuutokseen sekä väestön ikääntymiseen, ovat välttämättömiä tarjottaessa palveluja työnhakijoille, työttömille ja muita heikommassa asemassa oleville ryhmille, ja niitä voitaisiin tukea rakennerahastoista. Näillä laitoksilla on keskeinen asema aktiivisen työmarkkinapolitiikan täytäntöönpanossa ja yksilöllisten palvelujen tarjoamisessa, jotta voidaan edistää ammatillista ja maantieteellistä liikkuvuutta sekä sovittaa yhteen työvoiman tarjonta ja kysyntä, myös paikallisella tasolla. Näin voidaan ennakoida työvoimapulaa ja työvoimakapeikkoja työmarkkinoilla sekä ammatti- ja taitovaatimuksia. Samalla edistetään taloudellisista syistä tapahtuvan maahanmuuton myönteistä hallintaa. Palvelujen vaivaton saatavuus ja avoimuus ovat olennaisia. EURES-verkostolla [1] on keskeinen tehtävä ammatillisen ja maantieteellisen liikkuvuuden lisäämisessä paitsi Euroopan tasolla myös kansallisesti.

Etusijalle olisi asetettava sellaisten aktiivisten ja ehkäisevien työvoimapoliittisten toimenpiteiden lujittaminen, joilla poistetaan työmarkkinoille pääsyn tai siellä pysymisen esteitä sekä edistetään työnhakijoiden, työttömien ja työvoimaan kuulumattomien henkilöiden, ikääntyvien työntekijöiden ja työttömyysuhan alaisten henkilöiden liikkuvuutta siten, että vähän koulutettuihin työntekijöihin kiinnitetään erityishuomiota. Toimissa olisi painotettava yksilöllisiä palveluja, kuten työnhakuneuvontaa, työharjoittelua ja koulutusta, jolla työnhakijoiden ja työntekijöiden taidot sovitetaan paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin. Itsenäisen ammatinharjoittamisen ja yritysten perustamisen, tieto- ja viestintätekniikkataitojen sekä digitaalisen lukutaidon tarjoamia mahdollisuuksia olisi hyödynnettävä täysimääräisesti. Seuraaviin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota:

[1] Vuonna 1993 perustettu EURES on Euroopan komission sekä ETA-maiden (EU:n jäsenvaltiot sekä Norja, Islanti ja Liechtenstein) julkisten työvoimapalveluiden ja muiden kumppaniorganisaatioiden yhteistyöverkosto.

— Pannaan täytäntöön eurooppalainen nuorisosopimus edistämällä nuorten työllistymistä ja helpottamalla siirtymistä opiskelusta työelämään, esimerkiksi uraneuvonnan, opintojen loppuvaiheessa annettavan tuen, asianmukaisen koulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen avulla.

— Toteutetaan miesten ja naisten tasa-arvon valtavirtaistamista koskeva eurooppalainen sopimus sekä erityistoimia, joilla nostetaan naisten työvoimaosuutta, vähennetään ammatillista eriytymistä ja puututaan sukupuolten väliseen palkkakuiluun ja sukupuolistereotypioihin sekä edistetään perhe-elämän entistä paremmin huomioivaa työympäristöä, samoin kuin työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista. On tärkeää parantaa lasten ja huollettavien hoitopalvelujen saatavuutta sekä edistää sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista politiikoissa ja toimenpiteissä, tietoisuuden lisäämistä ja vuoropuhelua sidosryhmien välillä.

— Toteutetaan erityistoimia, joilla lujitetaan maahanmuuttajien pääsyä työmarkkinoille sekä helpotetaan heidän kotoutumistaan koulutuksen ja ulkomailla saatujen pätevyyksien kelpuutuksen, yksilöllisen ohjauksen ja kielikoulutuksen avulla, tukemalla yrittäjyyttä ja lisäämällä tietoisuutta oikeuksista ja velvollisuuksista työnantajien ja siirtotyöläisten keskuudessa sekä lujittamalla syrjintäkieltosääntöjen noudattamista.

Etusijalle olisi asetettava myös osallisuutta edistävien työmarkkinoiden turvaaminen muita heikommassa asemassa tai syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille, kuten varhain koulunkäynnin päättäville, pitkäaikaistyöttömille, vähemmistöille ja vammaisille. Tämä edellyttää entistäkin laajempaa tukea integroitumisväylien luomiseksi ja syrjinnän torjumiseksi. Olisi pyrittävä seuraaviin tavoitteisiin:

— Parannetaan työllistettävyyttä tehostamalla osallistumista ammatilliseen koulutukseen, kuntoutusta ja asianmukaisia kannustimia sekä työjärjestelyjä, samoin kuin tarvittavia sosiaalisia tuki- ja hoitopalveluja, esimerkiksi osuus- ja yhteisötaloutta kehittämällä.

— Torjutaan syrjintää ja edistetään monimuotoisuuden hyväksymistä työpaikalla toteuttamalla koulutus- ja valistuskampanjoja, joihin paikalliset yhteisöt ja yritykset osallistuvat täysimääräisesti.

1.3.2 *Kehitetään työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä ja lisätään työmarkkinoiden joustavuutta*

Kun otetaan huomioon globaalistumisen aiheuttamat lisääntyvät paineet, kuten äkilliset ja odottamattomat kaupan häiriöt, sekä uusien tekniikoiden jatkuva käyttöönotto, Euroopan on parannettava kykyään ennakoida ja käynnistää taloudellisia ja sosiaalisia muutoksia ja sopeutua niihin. Työllisyyden suuntaviivojen luomissa puitteissa toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Edistetään joustavuutta ja työsuhdeturvaa sekä vähennetään työmarkkinoiden segmentoitumista siten, että työmarkkinaosapuolten tehtävä otetaan asiaankuuluvasti huomioon.

— Varmistetaan sellainen työvoimakustannusten kehitys ja sellaiset palkanmuodostusmekanismit, että ne tukevat työllisyyttä.

Etusijalle olisi asetettava toimet, joilla edistetään inhimillisiin voimavaroihin tehtäviä yritysten, erityisesti pk-yritysten, ja työntekijöiden investointeja, toteuttamalla elinikäisen oppimisen strategioita ja järjestelmiä, joissa työntekijöille, etenkin vähän koulutetuille ja ikääntyville työntekijöille, annetaan tietoon perustuvaan talouteen sopeutumisessa ja työelämässä pysymisessä tarvittavat taidot. Seuraaviin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota:

— Kehitetään elinikäisen oppimisen strategioita ja järjestelmiä, kuten alueellisten ja alakohtaisten rahastojen kaltaisia mekanismeja, joilla lisätään yritysinvestointeja ja työntekijöiden osallistumista koulutukseen.

— Pannaan täytäntöön tällaisia strategioita rahoittamalla hankkeita ja koulutustoimia. Etusijalle olisi asetettava yrittäjyys ja pk-yritykset vaikkapa siten, että helpotetaan ulkoisten osaamisratkaisujen, rahoitusjärjestelyjen (kuten JEREMIE-välineen) sekä koulutusratkaisujen saatavuutta – tieto- ja viestintätekniikkataitoja sekä johtamistaitoja painottaen. Erityisesti olisi pyrittävä lisäämään vähän koulutettujen ja ikääntyvien työntekijöiden osallistumista koulutukseen ja uudelleenkoulutukseen.

On erityisen tärkeää parantaa talouden rakennemuutoksen ennakointia ja myönteistä hallintaa, varsinkin kaupan vapauttamiseen liittyvien muutosten vuoksi. Olisi harkittava sellaisten seurantajärjestelmien luomista, joissa työmarkkinaosapuolet, yritykset ja paikalliset yhteisöt ovat mukana, tarkasteltava sosioekonomisia muutoksia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla sekä arvioitava talouselämän ja työmarkkinoiden tulevia suuntauksia. On tuettava ohjelmia, joilla pyritään nykyaikaistamaan työmarkkinoita ja ennakoimaan asteittaisia muutoksia koko unionissa erityisesti maatalouden, tekstiiliteollisuuden, autoteollisuuden ja kaivostoiminnan kaltaisilla toimialoilla, samoin kuin aktiivisia toimenpiteitä alueiden taloudellisen hyvinvoinnin lujittamiseksi. Työntekijöitä varten tarvitaan myös erityisiä työnvälitys-, koulutus- ja tukipalveluja yritysten ja toimialojen rakenneuudistuksen yhteydessä, kuten nopean toiminnan järjestelmiä joukkoirtisanomisten varalta.

Lisäksi olisi kehitettävä innovatiivisia ja sopeutumiskykyisiä työn organisointitapoja sekä tiedotettava niistä, jotta voidaan hyödyntää uusia tekniikoita, kuten etätyötä, parantaa työterveyttä ja -turvallisuutta (esimerkiksi työsuojelu), nostaa tuottavuutta sekä edistää työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista. Tältä osin voidaan myös lisätä tietoisuutta yrityksen yhteiskuntavastuusta, tiedottaa työntekijän oikeuksista, tehdä aloitteita työlainsäädännön noudattamisen edistämiseksi, vähentää harmaan talouden osuutta sekä pohtia, miten pimeä työ muunnetaan säännölliseksi työsuhteeksi.

Työmarkkinaosapuolilla on merkittävä tehtävä, kun luodaan järjestelyitä työmarkkinoiden joustavuuden takaamiseksi. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi kannustettava työmarkkinaosapuolia osallistumaan tähän tavoitteeseen kuuluvaan toimintaan. Lisäksi lähentymistavoitteessa osoitetaan Euroopan sosiaalirahaston varoista soveltuva määrä valmiuksien rakentamista varten. Tähän sisältyvät koulutus, verkostoitumistoimenpiteet, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistaminen sekä työmarkkinaosapuolten kanssa toteutettavat yhteistoimet.

1.3.3 *Sijoitetaan lisää inhimilliseen pääomaan parantamalla koulutusta ja taitoja*

Euroopassa on lisättävä inhimilliseen pääomaan kohdistuvia investointeja. Liian monien työmarkkinoille pääsy estyy tai he eivät pysy työmarkkinoilla, koska heillä ei ole riittävästi taitoja, peruslukutaito ja -laskutaito mukaan luettuina, tai taidot eivät vastaa kysyntää. Kaikkien ikäryhmien työhönpääsyn edistämiseksi sekä tuottavuuden ja työn laadun parantamiseksi on lisättävä inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja sekä kehitettävä ja pantava täytäntöön tehokkaita kansallisia elinikäisen oppimisen strategioita yksilöiden, yritysten, talouden ja yhteiskunnan hyväksi. Työllisyyden suuntaviivojen luomissa puitteissa toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Laajennetaan ja parannetaan inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja.

— Mukautetaan koulutusjärjestelmiä uusiin pätevyysvaatimuksiin.

Työmarkkinakoulutuksen uudistukset, joilla houkutellaan yhä useampia ihmisiä työelämään sekä lisätään työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä, on yhdistettävä koulutusjärjestelmien uudistuksiin. Rakennerahastoissa on aiempina ohjelmakausina investoitu huomattavasti koulutusjärjestelmiin. Tulevana ohjelmakautena olisi lujitettava inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja keskittymällä Lissabonin tavoitteisiin kasvua ja työllisyyttä koskevien yhdennettyjen suuntaviivojen mukaisesti. Toimintaa olisi suunnattava seuraaviin yleisiin painopisteisiin:

— Laajennetaan ja parannetaan inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja, esimerkiksi kehittämällä asianmukaisia kannustimia ja kustannusten jakojärjestelyjä yrityksille, viranomaisille ja yksilöille.

— Tuetaan johdonmukaisia ja kattavia elinikäisen oppimisen strategioita, joissa kiinnitetään erityistä huomiota tietoon perustuvan talouden taitotarpeisiin, sekä tuetaan yhteistyötä ja kumppanuuksien perustamista jäsenvaltioiden, alueiden ja kaupunkien välillä koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen alalla, jotta voidaan edistää kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa, myös innovatiivisia hankkeita. Epäedullisessa asemassa olevien ryhmien tarpeisiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota.

— Tuetaan koulutusjärjestelmien uudistusten suunnittelua ja käyttöönottoa, tarvittaessa yhteisiä eurooppalaisia puitteita ja periaatteita käyttäen, ja pyritään erityisesti parantamaan koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tarkoituksenmukaisuutta työmarkkinoihin nähden.

— Vahvistetaan yliopistojen, tutkimus- ja teknologiakeskusten sekä yritysten välisiä yhteyksiä etenkin verkottumisen ja yhteisten toimien kautta.

Lähentymistavoitteessa monella jäsenvaltiolla ja alueella on erityisen suuria koulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen liittyviä haasteita. Määrärahoja olisi käytettävä uudistusten täytäntöönpanoon, jotka olisi suunnattava seuraaviin erityisiin painopistealueisiin:

— Varmistetaan houkuttelevan, kaikkien saatavilla olevan ja laadukkaan koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen riittävä tarjonta kaikilla tasoilla, mukaan luettuina henkilöstön ammattitaidon ja pätevyyden parantaminen, joustavien oppimisväylien edistäminen sekä uudet mahdollisuudet, jotka aloitetaan jo koulu- tai esikouluasteella, ja toimet, joilla vähennetään merkittävästi koulunkäynnin varhaista lopettamista ja nostetaan keskiasteen koulutuksen suoritusastetta sekä parannetaan esikoulu- ja kouluopetuksen saatavuutta.

— Tuetaan korkea-asteen koulutuksen nykyaikaistamista sekä inhimillisen tutkimus- ja innovointipotentiaalin kehittämistä edistämällä jatko-opintoja ja tutkijoiden jatkokoulutusta sekä houkuttelemalla yhä useampia nuoria tieteellisiin ja teknisiin opintoihin.

— Edistetään ammatillisen koulutuksen, mukaan luettuina oppisopimuskoulutus ja yrittäjyyskoulutus, laatua ja houkuttelevuutta.

— Parannetaan tarvittaessa liikkuvuutta alueellisella, kansallisella tai valtioidenvälisellä tasolla sekä edistetään järjestelmiä, joissa tuetaan tutkintojen avoimuutta ja niiden tunnustamista sekä epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen huomioon ottamista.

— Investoidaan koulutusinfrastruktuuriin, kuten tieto- ja viestintätekniikoihin, kun tällaisia investointeja tarvitaan uudistuksen täytäntöönpanossa ja/tai kun niillä voidaan merkittävästi parantaa koulutusjärjestelmän laatua ja tehokkuutta.

1.3.4 *Hallinnolliset valmiudet*

Rahastoilla on aiempina ohjelmakausina teknisen avun kautta vahvistettu asetusten täytäntöönpanoon liittyviä jäsenvaltioiden ja hallintoviranomaisten hallinnointivalmiuksia. Sama koskee ohjelmakautta 2007–2013.

Paitsi rahastojen hallinnoinnissa, julkishallintojen ja julkisten palvelujen tehokkaat hallinnolliset valmiudet – älykäs hallinto – ovat oleellinen edellytys talouskasvulle ja työllisyydelle. Uudistetun Lissabonin strategian mukaan on parannettava lainsäädännön ja politiikan suunnittelua ja toteutusta, jotta voidaan luoda edellytykset talouskasvulle ja työpaikkojen luomiselle, joten rahastoista tuetaan hallinnollisten ja julkisten palvelujen inhimilliseen pääomaan ja siihen liittyvään tieto- ja viestintätekniikkaan tehtäviä investointeja kaikilla aluetasoilla.

Koheesiomaiden ja lähentymistavoitteessa tuettavien maiden ja alueiden osalta työn tuottavuuden ja laadun parantaminen julkisella sektorilla – erityisesti taloutta, työllisyyttä, yhteiskuntaa, koulutusta, terveydenhuoltoa, ympäristöä ja lainsäädäntöä koskevissa kysymyksissä – on olennaista, jotta voidaan toteuttaa ja nopeuttaa uudistuksia, parantaa tuottavuutta ja kasvua koko taloudessa sekä edistää sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja kestävää kehitystä. Rakennerahastoilla voidaan merkittävästi tukea tehokasta politiikan suunnittelua ja täytäntöönpanoa, jossa ovat mukana eri alojen kaikki asianmukaiset sidosryhmät.

Koheesiomaita ja lähentymistavoitteen piiriin kuuluvia alueita kehotetaan siten kehittämään julkishallintoja ja julkisia palveluja kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Tämän alan toimissa olisi otettava huomioon kunkin jäsenvaltion erityistilanne. Jäsenvaltioita kehotetaankin keskittämisperiaatteen mukaisesti toteuttamaan kattava arviointi, jossa selvitetään ne toiminta-alat, joilla hallinnollisia valmiuksia on eniten tuettava. Investoinnit olisi keskitettävä niihin toiminta-aloihin, joilla on eniten sosioekonomisen kehityksen esteitä, sekä hallintouudistusten keskeisiin osiin.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tarve lisätä julkishallintojen tehokkuutta ja avoimuutta sekä nykyaikaistaa julkisia palveluja otetaan riittävästi huomioon. Toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Tuetaan hyvää politiikan ja ohjelmien suunnittelua, seurantaa, arviointia ja vaikutusarviointia tutkimusten, tilastojen, asiantuntemuksen ja ennakoinnin avulla sekä monialaista yhteensovittamista ja vuoropuhelua julkisten ja yksityisten elinten välillä.

— Tehostetaan valmiuksien lisäämistä politiikan ja ohjelmien toteutuksessa, mukaan lukien lainsäädännön rikoksenpitävyydessä ja täytäntöönpanossa, etenkin koulutustarpeiden kartoituksen, urakehityksen tarkastelun, arvioinnin, yhteiskuntavastuuta koskevien menettelyjen, avoimen hallinnon periaatteiden noudattamisen, johto- ja henkilöstökoulutuksen sekä avainyksiköille, valvontaelimille ja sosioekonomisille toimijoille annettavan erityistuen kautta.

1.3.5 *Pidetään työvoima terveenä*

Kun otetaan huomioon EU:n väestörakenne, väestön ikääntyminen ja työvoiman todennäköinen hupeneminen tulevina vuosina, unionin on toteutettava toimia, jotta työntekijöillä olisi entistä enemmän terveitä vuosia työelämässä. Terveyden edistämiseen ja sairauksien ehkäisemiseen tehtävien investointien avulla mahdollisimman moni työntekijä voi osallistua aktiivisesti yhteiskuntaan, ja näin säilytetään heidän taloudellinen panoksensa ja alennetaan huoltosuhdetta. Tämä vaikuttaa suoraan tuottavuuteen ja kilpailukykyyn, minkä lisäksi sillä on suuria myönteisiä vaikutuksia yleiseen elämänlaatuun.

Euroopan alueiden välillä on merkittäviä eroja terveydentilassa ja terveydenhuollon saatavuudessa. Koheesiopolitiikalla on siksi edistettävä terveydenhuoltopalveluja, jotta työntekijät pysyisivät entistä kauemmin terveinä, erityisesti köyhemmissä jäsenvaltioissa ja köyhemmillä alueilla. Yhteisön tasolla toteutettavilla terveyttä parantavilla ja ehkäisevillä toimilla voidaan merkittävästi vähentää terveyden epätasa-arvoa. Hyvä terveys nostaa työvoimaosuutta, pidentää työelämää, parantaa tuottavuutta sekä alentaa terveydenhuolto- ja sosiaalikustannuksia.

Koheesiopolitiikassa on etenkin kehityksessä jälkeen jääneillä alueilla parannettava pitkäaikaishoitoa ja investoitava terveysinfrastruktuurin parannuksiin varsinkin, jos niiden puuttuminen kokonaan tai puutteellinen kehitys on merkittävä este talouskehitykselle. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että terveydenhuoltojärjestelmiä tehostetaan investoimalla tieto- ja viestintätekniikkaan, osaamiseen ja innovointiin. Toiminnan suuntaviivat tässä ryhmässä ovat seuraavat:

— Tuottavuuden lisäämiseksi ehkäistään terveysriskejä terveysvalistuskampanjoilla ja turvaamalla osaamisen ja teknologian siirto, sekä varmistetaan, että terveyspalveluilla on tarvittavat taidot, tuotteet ja välineet riskien ehkäisemiseksi ja niiden mahdollisten haittojen minimoimiseksi.

— Korjataan terveysinfrastruktuurin puutteet ja edistetään tehokkaita palveluja, kun niillä on vaikutusta köyhempien jäsenvaltioiden ja alueiden talouskehitykseen. Näiden toimien tulisi perustua perusteelliseen arvioon palvelujen optimaalisesta tasosta ja sopivasta teknologiasta, kuten etälääketiede ja sähköisten terveyspalvelujen mahdolliset kustannussäästöt.

2. KOHEESIOPOLITIIKAN ALUEELLINEN ULOTTUVUUS

Yksi koheesiopolitiikalle ominaisista seikoista – alakohtaisista politiikoista poiketen – on sen kyky mukautua maantieteellisten haasteiden ja mahdollisuuksien erityistarpeisiin ja -piirteisiin. Koheesiopolitiikan kannalta maantiede on tärkeää. Kun jäsenvaltiot ja alueet kehittävät ohjelmiaan ja keskittävät voimavaroja ensisijaisiin tavoitteisiin, niiden olisi kiinnitettävä huomiota näihin maantieteellisiin erityispiirteisiin.

Alueellisen ulottuvuuden mukaan ottaminen auttaa kehittämään kestäviä yhteisöjä ja torjumaan epätasaista alue-kehitystä, joka pienentäisi yleistä kasvupotentiaalia. Tällainen toimintatapa edellyttää myös sitä, että kaupunki- ja maaseutualueiden erityisongelmat ja -mahdollisuudet otetaan huomioon, kuten myös rajat ylittävien ja laajempien valtioidenvälisten alueiden sekä muista haitoista eristäytyneisyytensä, syrjäisyytensä (esimerkiksi syrjäisimmät tai arktiset alueet), harvan asutuksensa tai vuoristoisuutensa takia kärsivien alueiden ongelmat ja mahdollisuudet. Rannikkoalueiden ympäristö- ja väestökysymyksiin on myös puututtava. Alueellisen koheesion edistämistoimien onnistunut toteuttaminen edellyttää täytäntöönpanojärjestelmiä, joiden avulla voidaan taata kaikkien alueiden tasapuolinen kohtelu, joka perustuu niiden omiin valmiuksiin kilpailukyvyn tekijänä. Hyvä hallinto onkin tärkeää, jotta alueellista ulottuvuutta voidaan onnistuneesti käsitellä.

Itse asiassa seuraavan sukupolven ohjelmissa alueellisen koheesion edistämisen pitäisi olla osana niitä pyrkimyksiä, joilla varmistetaan, että kaikilla Euroopan alueilla on mahdollisuus edistää kasvua ja työllisyyttä. Tarkemmin ilmaistuna tämä tarkoittaa, että alueelliselle koheesiolle olisi annettava erilainen merkitys jäsenvaltion historian, kulttuurin tai institutionaalisen tilanteen mukaisesti.

On myös olennaisen tärkeää luoda korkealuokkaisia kumppanuussuhteita, joiden avulla saadaan mukaan kaikkien tasojen toimijoita, kansalliselta ja aluetasolta, kaupungeista ja maalta sekä paikallistasolta. Onnistuminen alueellisen yhteenkuuluvuuden alalla edellyttää kattavaa strategiaa, jossa luodaan puitteet erityisiä tavoitteita ja toimia varten.

Uusien lainsäädäntöpuitteiden mukaisesti jäsenvaltiot voivat siirtää kaupungeille varoja, joita käytetään kaupunki-alueiden ongelmien käsittelyyn uusissa ohjelmissa. Jotta kumppanuuksista saataisiin täysi hyöty, kaupunkien olisi oltava mukana kaikissa prosessin vaiheissa. Tämä voi sisältää vastuun kaupungeille siirretyn ohjelman osan suun-nittelusta ja täytäntöönpanosta.

Uusissa lainsäädäntöpuitteissa annetaan myös eritysavustusta syrjäisimmille alueille, jotta voitaisiin tasapainottaa niiden etäisyydestä aiheutuvia suuria kustannuksia. Erityishaasteena on varmistaa, että tällainen avustus edistää koko ohjelman strategian toteutumista siten, että se luo kestävää kasvua ja kestäviä työpaikkoja.

2.1 Kaupunkien vaikutus kasvuun ja työllisyyteen

Kuten koheesiopolitiikkaa ja kaupunkeja koskevassa komission tiedonannossa kuvataan, yli 60 prosenttia Euroopan unionin väestöstä asuu yli 50 000 asukkaan kaupunkialueilla ([1]). Kaupungeissa ja yleisemmin kaupunkialueilla sijaitsevat useimmat työpaikat, yritykset ja korkeakoulut, ja ne ovat avain sosiaalisen koheesion saavuttamiseen. Euroopan kaupungit ja kaupunkialueet vetävät usein puoleensa ammattitaitoista väestöä ja luovat usein kasvukier-teen, joka edistää innovaatio- ja yritystoimintaa, mikä puolestaan jälleen lisää niiden houkuttavuutta uusiin lahjak-kaisiin tulijoihin nähden.

Kaupungit ja kaupunkialueet eivät keskity ainoastaan mahdollisuuksiin vaan myös haasteisiin, ja kaupunkialueiden erityisongelmat, kuten työttömyys ja syrjäytyminen (myös "työssäkäyvien köyhien" ongelma), vaikea ja paheneva rikollisuus, lisääntyvä ruuhkaisuus sekä köyhyyden saarekkeet kaupunkialueilla, on otettava huomioon.

Kaupunkialueisiin keskittyvät ohjelmat voivat olla hyvin eri tyyppisiä. Ensinnäkin on toimia, joilla tuetaan kau-punkeja, jotka toimivat alueellisen kehityksen moottoreina. Tällaiset toimet olisi kohdennettava kilpailukyvyn kohentamiseen, esimerkiksi klustereiden kautta. Tuettuihin toimiin sisältyy toimenpiteitä, joilla edistetään yrittä-jyyttä, innovaatiotoimintaa ja palveluiden kehittämistä, myös tuottajapalveluita. On myös tärkeää houkutella erit-täin koulutettua työvoimaa ja pitää se alueella (saavutettavuuteen, kulttuuripalveluiden tarjontaan jne. liittyvillä toimenpiteillä).

Toiseksi on toimia, joilla edistetään kaupunkialueiden sisäistä koheesiota ja joilla pyritään parantamaan tilannetta kaupunkien ongelma-alueilla. Nämä toimet tuovat välitöntä hyötyä tällaisille alueille, minkä lisäksi ne pienentävät paremman elämänlaadun tavoittelun aiheuttamia esikaupunkien liiallisia laajenemispaineita.

([1]) Tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille, "Koheesiopolitiikka ja kaupungit: kaupunkialueiden merkitys talouskasvun ja työ-paikkojen luomisessa eri alueilla", KOM(2006) 385 lopullinen, 12.7.2006.

Tässä yhteydessä on tärkeää, että toimenpiteillä pyritään ennallistamaan fyysistä ympäristöä, rakentamaan uudelleen ympäristövaurioalueita erityisesti vanhoissa teollisuuskaupungeissa sekä säilyttämään ja kehittämään historia- ja kulttuuriperintöä, jolloin kaupungeista tulee houkuttelevampia asuinpaikkoja. Tällä voi olla myös vaikutuksia matkailun kehittämiseen. Ennallistamalla nykyisiä julkisia tiloja ja teollisuusalueita voidaan merkittävästi torjua esikaupunkien ja kaupunkialueiden laajenemista ja näin edistää kestävässä talouskehityksessä tarvittavien olosuhteiden luomista. Julkisten tilojen suunnittelua ja kunnossapitoa kehittämällä kaupungit voivat yleisemminkin torjua rikollisuutta ja tukea sellaisten houkuttelevien katutilojen, puistojen ja muiden avointen tilojen syntymistä, jotka ovat turvallisia ja myös tuntuvat turvallisilta. Ympäristöä koskevat, taloudelliset ja yhteiskunnalliset ulottuvuudet nivoutuvat tiiviisti yhteen juuri kaupunkialueilla. Korkealaatuinen kaupunkiympäristö antaa oman panoksensa uudistetun Lissabonin strategian ensisijaisiin tavoitteisiin kuuluvalle pyrkimykselle tehdä Euroopasta houkuttelevampi asuin-, investointi- ja työpaikka ([1]).

Kolmas ryhmä ovat toimet, jolla edistetään tasapainoisempaa, monikeskuksista kehitystä kehittämällä kaupunkiverkostoa jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolla, myös luomalla yhteyksiä taloudellisesti vahvimpien kaupunkien ja muiden kaupunkialueiden (myös pienten ja keskisuurten kaupunkien) välille. Tähän tarvitaan strategisia valintoja, joilla tunnistetaan ja tuetaan kasvukeskuksia sekä – mikä on yhtä tärkeää – luodaan verkostot, joilla ne yhdistetään sekä fyysisesti (infrastruktuuri, tietotekniikka jne.) että inhimillisesti (yhteistyötä tukevat toimet jne.). Tällaiset keskukset palvelevat laajoja alueita, myös välitöntä maaseutuympäristöä, joten ne tukevat jäsenvaltion ja koko yhteisönkin kestävää ja tasapainoista kehitystä. Samalla tavoin maaseutualueet tuottavat palveluja muulle yhteiskunnalle esimerkiksi tarjoamalla virkistysmahdollisuuksia ja luonnonarvoltaan merkittäviä maisemia. Sen vuoksi olisi korostettava myös kaupunkialueiden ja maaseutualueiden vuorovaikutusta.

Kaupunkeja koskevissa toimissa on joukko aiempiin kokemuksiin pohjautuvia perusperiaatteita. Kaupunkien ja paikallisviranomaisten keskeisillä toimijoilla on ensinnäkin merkittävä tehtävä näiden tavoitteiden saavuttamisessa. Kuten edellä todettiin, jäsenvaltiot voivat siirtää vastuun kaupunkien kehittämisestä kaupungeille itselleen. Tämä on erityisen tärkeää, jos läheisyydellä on merkitystä, esimerkiksi kun halutaan vastata luonteeltaan lähinnä paikallisiin haasteisiin, kuten syrjäytymiseen tai keskeisten palveluiden huonoon saatavuuteen.

Toiseksi tämä edellyttää yleensä kaupunkien keskipitkän ja pitkän aikavälin kestävän kehityssuunnitelman laatimista, jotta varmistetaan investointien ja niiden ympäristöllisen laadun johdonmukaisuus. Samalla varmistetaan yksityisen sektorin sitoutuminen ja osallistuminen kaupunkiuudistukseen. Yleensä tarvitaan monialaista tai yhdennettyä toimintatapaa. Esimerkiksi syrjäytymisen torjumiseksi toteutettavissa aluepohjaisissa toimissa tämä edellyttää, että toimet, joilla pyritään parantamaan kansalaisten elämänlaatua (myös ympäristöä ja asumista) tai palveluiden laatua, yhdistyvät toimiin, joilla edistetään uuden taloudellisen toiminnan tai työpaikkojen syntymistä, jotta voidaan varmistaa kyseisten alueiden pitkän aikavälin näkymät. Uusi JESSICA-aloite on tarkoitettu tukemaan ja helpottamaan rahoitusjärjestelytuotteiden kehittämistä kaupunkien yhdennettyihin kehityssuunnitelmiin sisältyvien hankkeiden tueksi.

Yleisemminkin yhdennetyissä tukipalveluissa ja -ohjelmissa olisi keskityttävä niihin ryhmiin, jotka tukea eniten tarvitsevat, kuten maahanmuuttajiin, nuoriin ja naisiin. Kaikkia kansalaisia olisi rohkaistava osallistumaan sekä palveluiden suunnitteluun että niiden tarjoamiseen.

2.2 Maaseudun, kalastusalueiden ja luonnonhaitoista kärsivien alueiden talouden monipuolistumisen tukeminen

Koheesiopolitiikalla voidaan myös merkittävästi tukea maaseudun talouden elpymistä ja täydentää uudesta maaseudun kehittämisrahastosta (Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto) tuettavia toimia ([2]). Tällä täydentävällä toimintatavalla tulisi pyrkiä tukemaan Euroopan maaseutualueiden talouden uudistamista ja monipuolistamista.

On edistettävä synergiaa rakennepolitiikan, työllisyyspolitiikan ja maaseudun kehittämispolitiikan välillä. Jäsenvaltioiden olisi tältä osin varmistettava synergia ja johdonmukaisuus EAKR:sta, koheesiorahastosta, Euroopan kalatalousrahastosta, ESR:sta ja EMKMR:sta rahoitettavien toimien välillä kullakin alueella ja toiminta-alalla. Eri rahastoista tuettavien toimien välistä rajaviivaa ja yhteensovittamista koskevat pääperiaatteet olisi määritettävä kansallisen strategisen viitekehyksen tai kansallisen strategiasuunnitelman tasolla.

([1]) Kaupunkiympäristön teemakohtainen strategia, KOM(2005) 718 lopullinen.
([2]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1685/2005 (EUVL L 277, 21.10.2005, s. 1).

Koheesiopolitiikan osalta maaseutualueisiin tai luonnonhaitoista kärsiviin alueisiin, kuten moniin saariin, kohdistuvilla toimilla olisi tuettava uusien mahdollisuuksien syntymistä monipuolistamalla maaseudun taloutta. Tällöin olisi pyrittävä varmistamaan yleistä taloudellista etua koskevien palveluiden saatavuuden vähimmäistaso, jotta voidaan parantaa maaseudun edellytyksiä houkutella yrityksiä sekä rajoittaa maaltamuuttoa. Liitettävyys keskeisiin kansallisiin ja Euroopan tasoisiin verkkoihin on tässä yhteydessä tarpeen. Koheesiopolitiikalla olisi lisäksi tuettava maaseutualueiden omia valmiuksia edistämällä esimerkiksi tuotteiden markkinointia kansallisella ja maailmanlaajuisella tasolla sekä olemassa olevan taloudellisen toiminnan prosessi- ja tuoteinnovaatioita.

Tehokkaissa palveluissa – mukaan luettuina palvelut edellä mainittua tervettä työvoimaa varten – tarvittavan kriittisen massan saavuttaminen on suuri haaste. Kaikkien palvelujen yleinen saatavuus etenkin erittäin harvaan asutuilla alueilla voidaan turvata panostamalla maaseudun kehittämisvarantoihin (esimerkiksi pienissä ja keskisuurissa kaupungeissa) sekä kehittämällä talouselämän ryppäitä, joissa paikalliset voimavarat yhdistetään uusien tietotekniikoiden käyttöön.

Monet maaseutualueet ovat erittäin riippuvaisia matkailusta. Niillä tarvitaan laatua koskeva yhdennetty lähestymistapa, jossa keskitytään kuluttajien tyytyväisyyteen ja joka perustuu kestävän kehityksen taloudelliseen, sosiaaliseen ja ympäristöulottuvuuteen. Olisi hyödynnettävä ja pyrittävä säilyttämään ja kehittämään luonnon- ja kulttuurivaroja, joilla voi olla paljon myönteisiä heijastusvaikutuksia elinympäristöjen suojeluun, ja olisi tuettava panostusta biologiseen monimuotoisuuteen. Yhdennetyllä lähestymistavalla olisi pyrittävä vaikuttamaan myönteisesti matkailualaan, paikallistalouteen, matkailualan työntekijöihin, matkailijoihin ja paikallisväestöön sekä luonnon- ja kulttuuriperintöön.

Kalatalouden osalta erityishaasteena on usein maantieteellisistä syistä kalastuksesta riippuvaisten rannikkoalueiden ja pienten saarten talouden rakennemuutos, ja koheesiopolitiikalla voikin olla tärkeä tehtävä Euroopan kalatalousrahastosta tuettujen toimien täydentäjänä.

2.3 Yhteistyö

Kolmea edellä kuvattua ensisijaista tavoitetta olisi täydennettävä rajat ylittävää, valtioidenvälistä ja alueiden välistä yhteistyötä sekä soveltuvissa tapauksissa myös merenkulun yhteistyötä edistävillä toimenpiteillä. EU:n alueiden yhteistyötä tiivistämällä pitäisi voida nopeuttaa talouskehitystä ja lisätä kasvua. Kansalliset rajat muodostavat usein esteen koko Euroopan alueen kehittämiselle, joten ne voivat heikentää sen kilpailukykyä. Rajat ylittävissä ja valtioidenvälisissä yhteyksissä liikenne, vesivarojen hoito ja ympäristönsuojelu ovat hyviä esimerkkejä haasteista, jotka edellyttävät kansalliset rajat ylittävää kohdennettua ja yhdennettyä lähestymistapaa. Täytäntöönpanon osalta jäsenvaltioiden voi olla hyvä tarkastella mahdollisuuksia perustaa eurooppalainen alueyhteistyöyhtymä, joka voi voimia tiettyjen yhteistyöohjelmien hallintoviranomaisena.

2.4 Rajat ylittävä yhteistyö

Rajat ylittävän yhteistyön tavoite Euroopassa on sellaisten kansallisten rajojen erottamien alueiden yhdentyminen, joilla on yhteisiä ratkaisuja edellyttäviä yhteisiä ongelmia. Työvoima- ja pääomamarkkinoiden, infrastruktuuriverkostojen, verotusvaltuuksien ja instituutioiden pirstoutuminen aiheuttaa tällaisia haasteita kaikille unionin rajaalueille.

Vaikka yhteistyöohjelmat onkin räätälöitävä kunkin raja-alueen erityistilanteeseen, on tärkeää keskittää tuki kasvua ja työllisyyttä tukeviin ensisijaisiin tavoitteisiin.

Tulevaan rajat ylittävään yhteistyöhön ei aina voida antaa yleispäteviä suosituksia, koska tilanteet ovat erilaisia. Silti rajojen aiheuttamien esteiden osalta hyvänä lähtökohtana voidaan pitää nykyisen liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin parantamista sekä tarvittaessa uusien yhteyksien kehittämistä. Nämä ovat rajat ylittävien yhteyksien luomisen tai kehittämisen edellytyksiä.

Rajat ylittävässä yhteistyössä olisi etenkin lujitettava raja-alueiden kilpailukykyä. Siinä olisi myös edistettävä taloudellista ja sosiaalista yhdentymistä etenkin silloin, kun taloudelliset erot ovat suuria. Voidaan edistää osaamisen ja taitotiedon siirtoa, kehittää rajat ylittävää liiketoimintaa, koulutusta ja terveydenhuoltoa sekä yhdentää rajat ylittäviä työmarkkinoita, samoin kuin edistää ympäristöuhkien ja yhteisten uhkien yhteistä hallintaa. Jos rajat ylittävän yhteistyön perusedellytykset ovat olemassa, koheesiopolitiikalla olisi tuettava toimia, jotka tuovat lisäarvoa rajat ylittävään toimintaan: näitä ovat esimerkiksi toimet, joilla lisätään rajat ylittävää kilpailukykyä innovoinnin sekä tutkimuksen ja kehittämisen avulla, liitetään aineettomia verkkoja (palvelut) tai fyysisiä verkkoja (liikenne) rajat ylittävän identiteetin lujittamiseksi osana Euroopan kansalaisuutta, edistetään rajat ylittävien työmarkkinoiden yhdentymistä tai tuetaan rajat ylittävää vesivarojen hoitoa ja tulvien hallintaa sekä luonnon ja teknisten riskien yhteistä hallintaa.

Erityishuomiota on kiinnitettävä niihin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joita unionin laajentumisen myötä muuttuneet ulkorajat tuovat tullessaan. Onkin edistettävä johdonmukaisia rajat ylittäviä toimia, joilla tuetaan taloudellista toimintaa rajojen kummallakin puolella ja poistetaan kehityksen esteitä. Koheesiopolitiikalla ja uudella Euroopan naapuruuspoliittisella kumppanuusvälineellä sekä soveltuvissa tapauksissa uudella liittymistä valmistelevalla tukivälineellä on luotava johdonmukaiset puitteet tällaisille toimille.

2.5 Valtioidenvälinen yhteistyö

Valtioidenvälisen yhteistyön alueilla on lisättävä taloudellista ja sosiaalista yhdentymistä ja yhteenkuuluvuutta. Valtioidenvälisen yhteistyön ohjelmilla pyritään tiivistämään jäsenvaltioiden yhteistyötä strategisesti merkittävissä kysymyksissä.

Olisi tuettava toimia, joilla parannetaan alueiden fyysistä yhteenliittämistä (esimerkiksi kestävään liikenteeseen tehtävät investoinnit) ja aineettomia yhteyksiä (verkostot sekä tietojenvaihto alueiden välillä ja asianosaisten välillä).

Suunniteltuja toimia ovat yleiseurooppalaisten liikennekäytävien (erityisesti rajat ylittävien osien) ja toimien luominen luonnonuhkien (kuten palojen, kuivuuden ja tulvien) ehkäisemiseksi, vesivarojen hoito vesistöalueiden tasolla, merenkulun yhteistyö, kestävän kaupunkikehityksen edistäminen sekä TTK- ja innovointiverkostot.

Valtioidenvälisen yhteistyön nykyalueita kuvaavaa karttaa on muutettu, jotta varmistettaisiin, että näillä alueilla ovat voimassa edellytykset rakenteellisten perustoimien täytäntöönpanolle. Ne on laadittu ottaen huomioon alueellinen johdonmukaisuus ja maantieteelliset toiminnot, esimerkiksi alueille yhteinen vesistöalue tai rannikkoalue tai niiden kuuluminen samaan vuoristoalueeseen, jota halkoo merkittävä liikenneväylä. Myös muut perusteet, kuten historia tai instituutiorakenteet, tai nykyinen yhteistyö tai yleissopimukset voidaan ottaa huomioon.

2.6 Alueiden välinen yhteistyö

Alueiden välisen yhteistyön ohjelmissa olisi asetettava etusijalle uudistettu Lissabonin strategia: innovoinnin sekä pk-yritysten ja yrittäjyyden lujittaminen, ympäristö ja riskien ehkäiseminen. Lisäksi kannustetaan kaupunkikehitystä koskevien kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, julkisen sektorin palvelujen (kuten tieto- ja viestintätekniikkaa käyttävien terveys- ja viranomaispalvelujen) nykyaikaistamista sekä yhteistyöohjelmien täytäntöönpanoa, samoin kuin tutkimuksia ja tiedonkeruuta. Alueiden välistä yhteistyötä voidaan myös tukea lähentymisen sekä alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden ohjelmissa. Lisäksi kannustetaan kaupunkikehitystä, sosiaalista osallisuutta ja kaupunkien ja maaseudun välistä suhdetta koskevien kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä yhteistyöohjelmien täytäntöönpanoa.